

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1933.

Första kammaren.

Nr 19.

Fredagen den 10 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Ekman* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 183, angående anslag till avlöningsstat vid rikets allmänna kartverk;

nr 184, angående förlängd giltighetstid för avlöningsreglementet för tjänstemän vid domänverket;

nr 189, angående anslag för ernående av ökad avsättning av inhemska skogsprodukter m. m.;

nr 190, angående elektrifiering av banorna Göteborg—Malmö och Ängelholm—Hälsingborg;

nr 194, med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa m. m.; samt

nr 195, med förslag till förordning angående beteckning för vissa slag av vin.

Justerades protokollet för den 4 innevarande månad.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 85, till Konungen i anledning av väckta motioner om ändrad lydelse av 22 kap. 1 och 11 §§ strafflagen.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 86, till Konungen i anledning av väckt motion om utarbetande av nytt förslag till steriliseringslag.

Efter föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 277, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion angående avskaffande av det inom statens vattenfallsverk tillämpade tantiemsystemet, beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt andra tillfälliga utskott.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 265, av herr *Olsson, Oscar*, och herr *Hansson, Sigfrid*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa praktiska utbildningslinjer på real-skolans åldersstadium m. m.; samt

nr 266, av herr *Wagnsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till folk- och småskoleseminarierna m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Örnes* motion, nr 267, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 38 § 1 mom. samt 64 och 66 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr *Andersson, Elof*, m. fl. väckta motionen, nr 268, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner: nr 269, av herr *Ernfors* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående distriktsveterinärväsendet; och nr 270, av herr *Velander* m. fl., i samma ämne.

Föredrogs och hänvisades till kammarens tredje tillfälliga utskott herr *Lindhagens* motion, nr 271, om beaktande av vissa synpunkter vid revision av första kammarens ordningsstadga.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 5.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner blevo propositionerna nr 183, 184, 189 och 190 på begäran bordlagda, varemot propositionerna nr 194 och 195 nu hänvisades till bevillningsutskottet.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 272, av herr *Pettersson, Anton*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel m. m.;

nr 273, av herr *Ekman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning;

nr 274, av herr *Norman* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till folk- och småskoleseminarierna m. m.;

nr 275, av herr *Sjödahl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet; samt

nr 276, av herr *Borell* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 38 § 1 mom. samt 64 och 66 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 m. m.

Anmäldes och bordlades

bevillningsutskottets memorial nr 13, angående remitterande till annat utskott av en till bevillningsutskottet hänvisad proposition med förslag till förordning om kvarlätenskapsskatt m. m. ävensom i anledning av densamma väckta motioner; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 25, i anledning av väckt motion angående upphävande av påföljd jämlikt 2 kap. 19 § strafflagen; och

nr 26, i anledning av väckt motion angående upphävande av stadgandet i 17 kap. 32 § rättegångsbalken att brottmål må i vissa fall kunna lämnas till framtiden.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.10 e. m.

In fidem

G. H. Berggren.

Lördagen den 11 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Företogs val av tjugufyra ledamöter i den nämnd, som äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till ledamöter i nämnden:

herr Bissmark	med 79 röster,
» Björek, K. A. Wilhelm,	» 79 » ,
» Boman	» 79 » ,
» Borell	» 79 » ,
» Branting	» 79 » ,
» Frändén	» 79 » ,
» Hansén	» 79 » ,
» Jonsson	» 79 » ,
» Larsén	» 79 » ,
» Larson, V. Edward,	» 79 » ,
» Linder	» 79 » ,
» Nilsson i Kristianstad	» 79 » ,
» Olsson, Olof,	» 79 » ,
» Olsson, Oscar,	» 79 » ,
» Pauli	» 79 » ,
» Pettersson, Anton,	» 79 » ,
» Sandén	» 79 » ,
» Svensson, N. J. Martin,	» 79 » ,
» Tamm	» 79 » ,
» Thelin	» 79 » ,
» Tjällgren	» 79 » ,
» Wahlmark	» 79 » ,
» Westman	» 79 » ,
» Akerberg	» 79 » .

Anställdes val av sex suppleanter för de av kammaren utsedda ledamöterna i den nämnd, som äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till suppleanter:

herr Halvarsson	med 45 röster,
» Larsson i Örbyhus	» 45 » ,
» Svenson, Ernst W.,	» 45 » ,
» Forslund	» 45 » ,
» Granath	» 45 » ,
» Sandström	» 45 » ,

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Företogs val av tolv valmän för utseende av riksdagens kommitterade för tryckfrihetens vård; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till valmän:

herr Anderson, S. Erik,	med 48 röster,
» Bergman	» 48 » ,
» Björnsson	» 48 » ,
» von Geijer	» 48 » ,
» Hellberg	» 48 » ,
» Norling	» 48 » ,
» Pauli	» 48 » ,
» Reuterskiöld	» 48 » ,
» Roos	» 48 » ,
» Rosén	» 48 » ,
» Stendahl	» 48 » ,
» Wagnsson	» 48 » .

Anställdes val av tre suppleanter för kammarens valmän för utseende av kommitterade för tryckfrihetens vård; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till suppleanter:

herr Västberg	med 22 röster,
» Öhman	» 22 » ,
» Thorén	» 22 » ,

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Herr statsrådet *Leo* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 186, med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § 1 mom. kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 191, angående tilläggs pension åt stiftssekreteraren G. Norströms efterlevande; och

nr 193, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av motorfordonsförordningen den 20 juni 1930 (nr 284).

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 183, angående anslag till avlöningsstat vid rikets allmänna kartverk;
nr 184, angående förlängd giltighetstid för avlöningsreglementet för tjänstemän vid domänverket; samt

nr 189, angående anslag för ernående av ökad avsättning av inhemska skogsprodukter m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 190, angående elektrifiering av banorna Göteborg—Malmö och Ängelholm—Hälsingborg.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet den av herr *Pettersson, Anton*, väckta motionen, nr 272, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ersättning för debitering och uppörd av landsningsmedel m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 273, av herr *Ekman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning;

nr 274, av herr *Norman m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till folk- och småskoleseminarierna m. m.; samt

nr 275, av herr *Sjödahl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herr *Borell m. fl.* väckta motionen, nr 276, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 38 § 1 mom. samt 64 och 66 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 m. m.

Föredrogs bevillningsutskottets memorial nr 13, angående remitterande till annat utskott av en till bevillningsutskottet hänvisad proposition med förslag till förordning om kvarlåtenskapsskatt m. m. ävensom i anledning av densamma väckta motioner.

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet.

Till bevillningsutskottet hade för förberedande behandling överlämnats dels Kungl. Maj:ts proposition nr 34 med förslag till förordning om kvarlåtenskapsskatt m. m., dels ock följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

de likalydande motionerna nr 221 i första kammaren av herr *Bissmark* och nr 387 i andra kammaren av herr *Hillgård*;

de likalydande motionerna nr 223 i första kammaren av herr *Borell m. fl.* och nr 391 i andra kammaren av herr *Anderson* i Norrköping m. fl.;

motionen nr 175 i första kammaren av herr *Bergman*;

motionen nr 100 i andra kammaren av herr förste vice talmannen *Bengtsson*;

motionen nr 385 i andra kammaren av herrar *Andersson* i Rasjön och *Ols*son i Mora;

motionen nr 386 i andra kammaren av herr *Ossbahr m. fl.*; och

motionen nr 390 i andra kammaren av herr *Flyg m. fl.*

Sedermera hade, enligt av riksdagens båda kamrar fattat beslut, ett särskilt utskott tillsatts för behandling av ej mindre Kungl. Maj:ts proposition

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)
 ner nr 156, angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m., och nr 157, angående anslag till utbyggnad av tvättrinättning vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona, än även de övriga framställningar till riksdagen, som avsåge arbetslöshetens bekämpande och andra härmed i samband stående frågor, som kamrarna kunde komma att hänvisa till utskottet.

Då bevillningsutskottet ansett propositionen nr 34 och förenämnda motioner angå frågor, vilka ägde samband med dem, som skulle upptagas till behandling av omförmälda särskilda utskott, hade bevillningsutskottet, med stöd av § 8 i de för riksdagen gällande reglementariska forskrifter, i det nu föredragna memorialet hemställt, att propositionen nr 34, de likalydande motionerna I: 221 av herr Bissmark och II: 387 av herr Hillgård, de likalydande motionerna I: 223 av herr Borell m. fl. och II: 391 av herr Anderson i Norrköping m. fl., motionen I: 175 av herr Bergman, motionen II: 100 av herr förste vice talmannen Bengtsson, motionen II: 385 av herrar Andersson i Rasjön och Olsson i Mora, motionen II: 386 av herr Ossbahr m. fl. och motionen II: 390 av herr Flyg m. fl. måtte få överlämnas till det särskilda utskottet.

Reservation hade anmälts av herrar *Bärg, Örne, Björnsson, Björklund, Olsson* i Gävle, *Ericson* i Boxholm, *Östergren, Werner* i Hultsfred och *Bergström* i Hälsingborg, som på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte avslå utskottets nu föreliggande förslag.

Herr **Bärg**: Herr talman! Det kanske kan vara skäl i att i något vidare omfattning än i den vid det föredragna memorialet fogade reservationen gå in på den här frågan. Jag anser, att det är så mycket mera påkallat som jag känner mig tämligen förvissad om att en hel del av kammarens ledamöter inte ha fullständigt klart för sig, vad det här memorialet egentligen innebär. Den vid memorialet fogade reservationen har anförts endast av utskottets socialdemokratiska ledamöter. Voteringen inom utskottet, som avgjorde frågan, visade, att 11 av utskottets ledamöter röstade för det yrkande, som framställes i memorialet, under det att 9 röstade emot.

Jag vill, innan jag går vidare, ha sagt, att det inte kan behöva vara något särskilt skäl att förfäktat en motsatt uppfattning mot utskottets majoritet, att man är ledamot av bevillningsutskottet. Personligen kan jag inte ha något intresse i den vägen, därför att jag har den — om herrarna vilja kalla det förmånen eller olyckan att åter möta frågan var den än hamnar, antingen det blir i bevillningsutskottet igen eller i det särskilda utskottet. Men jag har förgäves efterlyst det verkliga skäl, som kan ligga under utskottets yrkande här.

Riksdagen fattade ju beslut om att tillsätta ett särskilt utskott, till vilket vissa ärenden rörande arbetslöshetsspörsmålet skulle hänvisas, och så tillade man, att även övriga framställningar till riksdagen än de då föreliggande propositionerna nr 156 och 157, vilka avsåge arbetslöshetens bekämpande och andra därmed i samband stående frågor kunde komma att hänvisas till detta utskott. Nu har man tytt detta så, som om dessa andra framställningar till riksdagen jämväl skulle omfatta frågor rörande finansieringen av åtgärderna i samband med hela arbetslöshetsproblemet. Om nu detta är meningen — och det måste det vara åtminstone inom bevillningsutskottets majoritet, eftersom man vill sända dit Kungl. Maj:ts proposition nr 34 med förslag till kvarlätenskapsskatt — så måste det betyda, att man anser, att den frågan sammanhänger med arbetslöshetsspörsmålet. Jag vill redan nu ha sagt, att om detta skall anses giltigt, begriper jag inte, varför andra liknande frågor,

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)

som äro lika nära anknutna till arbetslöshetsspörsmålet som denna kungl. proposition, inte också skulle överföras dit. Men så lär ingalunda vara meningen. Jag ber att få erinran om att vi inom bevillningsutskottet ha en rad av framställningar, som avse precis samma sak som den kungl. propositionen nr 34. Vi ha en del framställningar, i vilka man polemiserar emot den föreslagna arvsskatten. Jag ber att få hänvisa bl. a. till högerens partimotion nr 106 i första kammaren däri man erkänner, att här måste någonting göras för avhjälpande av arbetslösheten. Här måste man vidtaga kraftiga åtgärder. Allt detta kostar pengar, och pengar måste skaffas på det ena eller andra sättet. Så säger man i denna motion bl. a.: »Beträffande den föreslagna arvsbeskattningen vilja vi här endast framhålla, att denna i många fall kommer att verka rent konfiskatorisk» o. s. v. Man ogillar den beskattningsformen och föreslår andra utvägar för att undvika densamma. Och så kommer det i högerens motion en hel rad av förslag, som skulle ersätta denna arvsbeskattning. De nya eller ökade konsumtionsskatter och finanstullar, som motionärerna på anförda skäl föreslå för att finansiera åtgärderna mot arbetslösheten, äro: införande av skatt på choklad, karameller, pastiller och dylika sötvaror; höjning av kaffetullen med 25 öre per kg; införande av skatt på mineralvatten och kolsyrade alkoholfria läskedrycker; införande av tullar på torkad frukt. Och vidare en ändring av nöjesskatten, så att statsverket skulle få en viss del av denna. Nu frågar jag mig, alldenstund allt detta är knutet såväl till arbetslöshetsspörsmålet som även till den berörda propositionen nr 34: är det någon rimlig anledning till att alla dessa frågor icke skola behandlas i ett sammanhang? Mig förefaller det oförklarligt, att man icke söker ordna det på det sättet. Jag begriper ju, att man inte dristar sig att dit remittera alla de finansieringsfrågor, som äro avhängiga av den här arbetslöshetshjälpen, därför att då skulle otvivelaktigt detta särskilda utskott få handlägga en lång rad av tullspörsmål, av accisfrågor och allt, som hänger tillsammans därmed.

Nu bryter man emellertid ut en enda sak och söker göra troligt, att denna enda sak är så pass mycket närmare knuten till arbetslöshetshjälppspörsmålet, att den till följd därav måste föras över till särskilda utskottet. Jag ber ännu en gång att få betona, att om man godkänner en sådan ordning, att arvsbeskattningen behandlas av särskilda utskottet, så måste man väl också godkänna den ordningen, att andra förslag avseende att förebygga en sådan beskattning, vilka förslag direkt ansluta sig till eller stå i opposition mot tanken på arvsbeskattning och anvisa andra vägar, skulle komma i tillfälle att vägas mot arvsskatteförslaget, så att man skulle kunna få en förnuftig ordning till stånd. Även de borde väl då föras dit. Den högermotion, nr 106, från första kammaren, som jag här har citerat något ur, den utgör ju också en motivering till en del följdmotioner, vilkas yrkanden äro fristående från själva huvudmotionen men vilkas motiveringar återfinnas därstädes, varför förhållandet är det, att vad jag nu har sagt ifråga om anslutningen till eller sambandet med arbetslöshetshjälppspörsmålet och med arvsskattepropositionen måste vara riktigt även beträffande den.

Nu är det icke allenast denna högermotion utan det är också flera andra sådana förslag, som föreligga. Jag ber att få erinra om herr Bergmans motion om införande av omsättningsskatt på vin. Där är Bergman också inne på det, att åtgärder mot arbetslösheten kräva offer från statsverkets sida och att det därvid vore lämpligt att tillgripa den av honom föreslagna skatten. Jag föreställer mig, att herr Bergman inte heller viker från fjolårets gamla tanke, att man genom en höjd spritbeskattning överhuvud taget — den frågan ligger ju öppen för tiden efter den 1 juli — skulle kunna åstadkomma ett tillskott i statskassan, som skulle möjliggöra ett undvikande av den höga arvsbeskattning, som

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)
här föreslagits. Den frågan är således också knuten till samma spörsmål. Jag frågar mig här: hur skall det gå till att få något förnuft i en budgetbehandling efter sådana linjer som de bevillningsutskottets majoritet synes förorda?

Jag ber att få nämna ytterligare ett exempel. Herr Anderssons i Rasjön intressanta anförande i radiodebatten häromkvällen gav tillkänna, att vad han där sade, även om han förklarade, att han endast uttalade det som sin egen uppfattning, likväl torde vara en återspeglning av uppfattningarna inom den partigrupp inom riksdagen, som kommer att i denna fråga spela — inte någon vägmästarroll, det skall man inte säga numera, utan nu heter det visst »nyckelroll» eller något sådant. Den linje han där snuddade vid torde således vara av stor betydelse. Han tänkte sig, efter vad jag kunde fatta av hans anförande, att man skulle kunna jämka eller modifiera den föreslagna kvarlåtenskapskatten. Man skulle dessutom gå in för en höjning av den extra inkomstskatten, man skulle gå in för en höjning av den ordinarie förmögenhetsskatten, och man skulle kanske också kunna jämka på den ordinarie inkomstskatten. Allt detta måste väl handläggas så, att man kan väga det ena förslaget mot det andra. Hur mycket skall man anse sig böra jämka på arvsbeskattningen? Hur skall man kunna fylla ut den luckan? Jo, genom att taga så mycket mera genom någon annan skatteform. Då måste, så vitt jag förstår, såväl frågan om förmögenhetsskatten som frågan om den extra inkomstskatten liksom också om den ordinarie inkomstskatten behandlas och handläggas i sammanhang med den här föreliggande arvsskattefrågan. En annan ordning måste jag beteckna såsom synnerligen oförnuftig. Hur skulle det gå här i riksdagen om man sloge in på den vägen, att det utskott, som beslutar vissa utgifter, också skulle besluta om hur inkomsterna för täckandet av dessa utgifter skola anskaffas? Ingen människa har hitintills ansett, att man bör gå till väga på det sättet, och det finner jag synnerligen förklarligt.

Vi ha vidare en automobilbeskattning. Den är speciellt avsedd för att komma vägväsendet tillgodo. Anslagen till vägväsendet handläggas i statsutskottet, men aldrig har jag hört, att det skulle vara en klok åtgärd, att statsutskottet, som skall handlägga dessa utgiftsspörsmål, även skulle besluta om bensinskatt, gummiskatt, automobilbeskattning och dylikt. Där är ändå skatten på förhand angiven att tillgodose ett visst ändamål.

En parallell skulle jag också kunna anföra i fråga om rusdrycksmedlens användning. Under alla dessa år ha anslag till i lagen angivna ändamål fördelats av statsutskottet, men aldrig har man sagt, att statsutskottet skall behandla frågor rörande rusdrycksaccis och dylikt. Det måste vara den enda förnuftiga ordningen, att, då olika utskott handlägga en rad utgiftsfrågor, spörsmålet om huru dessa utgifter skola kunna täckas genom inkomster får handläggas av ett enda utskott. Därigenom gives ju möjlighet att avväga de olika skatteformerna, de direkta skatterna med deras olika variationer och därefter de direkta skatternas samfälliga summa mot de indirekta skatterna. Det har ju hittills betraktats som en synnerligen viktig sak att ordna det så.

Skälet för att avvika från denna enda rimliga ordning, om något sådant skäl finnes, måste vara synnerligen starkt. Jag ber, att än en gång få efterlysa detta skäl. Något praktiskt skäl kan det inte vara, ty det vällar endast olägenheter och omöjligheter. Skälet skulle möjligen vara det att man vill giva denna beskattningsfråga en särskild politisk prägel. Det har ju sagts, skrivits och påståtts, att det särskilda utskott, som skall behandla arbetslöshetsspörsmålet, skulle kunna betraktas som ett utskott mera sammansatt med hänsyn till politiska uppfattningar än för att behandla en mycket svår och tryckande realfråga och att detta skulle markeras bland annat av att de olika grupperna insatt sina partiordförande i detta utskott. Det skulle vara ett sigill på

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)

att det handlades efter speciella partisynpunkter. Jag har svårt att tro, att det kan ligga någon sanning i detta, ty frågan är för allvarlig att kunna rimligen behandlas efter sådana linjer, och från intet partihåll har det uttalats någon samfällid ovilja mot att bistånd lämnas de nödlidande. Men om det ligger någon sanning i påståendet, att man vill politisera detta utskott, kan jag förstå, att man till det särskilda utskottet även vill hänvisa frågan om kvarlåtenskaps-skatten. Men då frågar jag mig: är det så ytterligt viktigt att göra detta till en politisk fråga, att man därför skall vedervåga en förnuftig handläggning av detta budgetspörsmål? Utsikten för dem, som sympatisera med Kungl. Maj:ts förslag, att avgå med segern äro lika stora eller lika små, antingen frågan behandlas i bevillningsutskottet eller i ett särskilt utskott, och de som ha annan uppfattning ha lika stora chanser att göra sig gällande i bevillningsutskottet som i ett särskilt utskott. Någon utsikt att lättare få död på frågan eller lättare få förslaget godkänt genom dess överförande till ett särskilt utskott kan näppeligen förefinnas. Jag känner mig tveksam, men jag vill i alla fall uttala det, att det skulle vara för kammarens ledamöter av oskattbart värde att få höra av den främste vaktaren av dessa budgetspörsmål, bevillningsutskottets ordförande, av oss alla uppburan och uppskattad, huru hans hjärtas mening är i denna fråga. Hans partimening vill jag icke fråga efter. Men jag är icke säker på att utskottets ärade ordförande är benägen att uttala sig om denna sak av skäl, som det icke tillkommer mig att orda om. Om det icke kommer att ske, om ordföranden föredrager att tåga, må det tillåtas mig att tyda detta såsom ett ogillande av vad utskottet i förevarande ärende föreslagit.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till den vid memorialet fogade reservationen.

Herr Trygger: Herr talman! Det är alldeles klart, att en fråga om höjning av arvsskatten kan komma fram till riksdagen under olika förhållanden och giva anledning till ett bedömande från olika synpunkter. Vi erinra oss, att vid 1928 års riksdag förelågo två motioner, som gingo ut på utredning, huru man genom en förhöjd arvsskatt skulle kunna åvägabringa en begränsning av de stora förmögenheterna och en jämnare fördelning av egendomen. Den synpunkt, som sålunda skulle vara avgörande vid denna utredning, och det syfte man ville vinna var uppenbarligen en konfiskation av det samlade kapitalet vid det tillfälle, då en förmögenhet genom arv övergick till en annan ägare.

Emellertid har den kungl. proposition, som nu föreligger, icke på något sätt angivit, att frågan bedömts ur konfiskationssynpunkt. Vad de särskilda statsrådsledamöter, som varit med om saken, tänkt, tillkommer det icke mig att söka uppenbara. Jag kan icke avgiva något omdöme i den vägen.

Vidare kan man tänka sig, att frågan om en höjning av arvsskatten kan komma fram till riksdagen såsom en del av ett stort skatteprogram, där det gäller att avvåga, vilka statsinkomster genom skatter av olika slag, däri ingående höjning av arvsskatten, böra beräknas komma att inflyta. Denna synpunkt har icke heller här lagts på frågan av regeringen vid framläggandet av det förslag, som nu är före, utan den stora frågan är nu regeringsprogrammet om allmänna arbetens igångsättande till depressionens övervinnande och i samband därmed beredande av arbetstillfällen. Till denna proposition har regeringen knutit sitt förslag om en höjd arvsskatt.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 34 om arvsskatten heter det uttryckligen: »Vid framläggande för Kungl. Maj:t tidigare i dag av finansplanen för budgetåret 1933—1934 yttrade jag, att starka skäl ansetts tala för att bereda medel till en snabb återbetalning av den upplåning, som verkställs för finan-

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)
siering av den föreslagna utvidgningen av de offentliga arbetena, samt att för detta ändamål borde avses hela avkastningen av arvs- och gåvobeskattningen.» Således icke blott vad som kan beräknas på grund av nuvarande bestämmelser. 15 miljoner kronor, utan också de 25 miljoner kronor, som skulle inflyta, ifall den föreslagna förändringen av arvsskattelagarna bifölles. Redan genom att uppläsa detta, tror jag mig hava svarat på reservanternas påstående, att näppeligen den formella förutsättningen för hänvisning av denna fråga till ett särskilt utskott föreligger. Det är alldeles uppenbart, att här ha vi just den formella förutsättning, efter vilken reservanterna förgäves letat.

De föreslagna arbetena skulle kosta 160 miljoner kronor, och man tror, att den nya arvsskatten skulle komma att inbringa 40 miljoner kronor om året. Sålunda skulle den upplåning, som erfordras för berörda utgifter, 160 miljoner kronor, enligt den kungl. propositionen kunna återbetalas av arvsskattemedel på fyra år.

Nu säger finansministern, att de risker, som av många anses förbundna med upptagande av lån till företag, vilka icke giva avkastning i pengar, och därför i privatekonomisk mening icke äro räntabla, praktiskt taget måste anses undanröjda genom den anordning för länens snabba amortering, som ingår i finansplanen. »En viss inkomstkälla — arvsskattemedlen — knytes vid amorteringen, och denna inkomst beräknas till sådant belopp, att den omedelbart täcker fjärdedelen av den föreslagna upplåningen.»

Det är av det anförda tydligt, att finansministern känner, att det är en ganska riskabel affär att taga och använda 160 miljoner kronor under sådana konjunkturen som de nuvarande för företag, som åtminstone i de allra flesta fall icke kunna anses vara i vanlig mening produktiva, men han lugnar sitt samvete med att de lån, som upptagas, kunna betalas under fyra år. Efter detta behov av en amortering, som sker så hastigt, tager han och anordnar arvsbeskattningen. Ur finansministerns synpunkt är denna arvsbeskattning således inte lagd efter skattegrunder, utan den är lagd efter helt andra, allmänt ekonomiska grunder. När man i dessa tider lånar upp så stora belopp, måste man, känner han, se till att de hastigt bli täckta. Då regeringen hoppas på en stor verkan av dessa allmänna arbeten — herr statsministern hoppas ju, efter vad han säger, mycket livligt, att de skola öppna en väg till återhämtning och ekonomiskt återuppbyggande — förefaller det ju inte alltför egendomligt, om regeringen tänker, att det kanske inte är så farligt att använda det samlade kapitalet för arbetenas finansiering, ty om planen lyckades, komme resultatet alla till godo i form av ett brytande av den nuvarande lågkonjunkturen.

Men man kan i varje fall fråga sig, om det är riktigt, att just de stackare, som ha oturen att dö under de närmaste fyra åren, skola få bestå dessa medel. Ja, jag skall inte ursäkt mig såsom den siste ärade talaren, som ville upplysa oss om att det inte var som medlem i bevillningsutskottet han förde talan mot denna frågas överlämnande till särskilda utskottet. Jag skall följaktligen icke betona, att det icke är därför att jag är 75 år, som jag tycker det är litet nedrigt, att man lagt denna skattebörd just på dem, som under de närmaste fyra åren skulle bli nödgade att draga sig tillbaka.

Ja, därmed har jag besvarat den andra invändningen i reservationen, där det talas om, att det icke är sakligt motiverat att behandla dessa frågor gemensamt. Det är sakligt berättigat, och det har finansministern själv erkänt genom de ord av honom som jag läste upp. Men sedan anför reservanternas ännu ett skäl för sin mening, då de säga: »Men viktigare är, att enhetligheten i riksdagens budgetgranskning äventyras genom en utbrytning av denna proposition ur dess naturliga sammanhang med övriga skatteförslag.» Den som bevisar för mycket bevisar ingenting. Vore det riktigt, som reservanternas säga, att

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)

ett sådant äventyr skulle föreligga, ifall man toge från bevillningsutskottet en skattefråga, så skulle man ju aldrig i skattefrågor kunna ha ett särskilt utskott, och det kan väl ingen vara med om. Det blir väl icke farligare att skicka denna fråga till ett särskilt utskott, som behandlar arbetslöshetsfrågan, än till ett särskilt utskott, som skulle behandla den ensamt.

Så kommer slutligen det sista skälet från reservanternas sida, att när man skall bedöma denna arvsskattelag, så måste det ske med hänsyn till möjligheten att på andra vägar skaffa de nödiga medlen, och vid en sådan avvägning vore bevillningsutskottet den lämpligaste domaren. Häremot vill jag säga, att den viktigaste avvägningen är den, att man genom en arvsskattelag av denna beskaffenhet ej rent av motverkar just det stora ändamål, som man vill vinna, nämligen depressionens övervinnande. Med de stora utgifter, som äro ifrågasatta, anstränger man hårt det enskilda, redan förut trängda kapitalet, och det kan dra med sig följder, som verka till ett försvårande av depressionen; följder som kunna bli mycket skadligare i jämförelse med de fördelar man kan ha av att sätta i gång de föreslagna arbetena.

Av de skäl som jag nu anfört anser jag, att bevillningsutskottet haft full rätt att föreslå, att denna kungl. proposition överlämnas till särskilda utskottet. Jag kan inte tro, att man skulle vilja påstå, att det inom det särskilda utskottet saknas tillräcklig ekonomisk insikt och erfarenhet för att kunna rå med denna fråga lika väl som med de övriga frågor, som till utskottet överlämnas.

Herr **Örne**: Herr talman, mina herrar! Det bör kanske här betonas, att det ingalunda, såvitt jag fattat saken rätt, är inom bevillningsutskottet, som idén till denna överflyttning har uppkommit, utan det är ett samråd mellan ledarna för högern, de folkfrisinnade och bondeförbundet, som har lett till detta förslag. Som herrarna veta är det tre ting i världen, som äro invecklade och underliga, och det är en ung mans väg till ena pigo, en hares lopp i en hagmark och en stor politikers tankebanor. När de stora politikerna, det vill säga partiledarna, komma samman för att behandla en sådan här fråga, så ligger alltid bakom denna behandling spörsmålet: Kunna vi genom den eller den manövern bringa denna fråga i ett sådant läge, att man kan använda den som ett kompromissobjekt? Ty politikens väsen — det ha vi fått utrett från olika håll på senare tiden — är kompromiss, och därför gäller det, när man får en sådan läckerbit som detta beskattningsförslag, som förefaller att ha ivriga anhängare inom regeringen, att utnyttja den för att vinna något särskilt.

Att sådana motiv ligga bakom förslaget till denna överflyttning, därom tror jag inte det kan råda någon tvekan, men *vad* man tänker sig kunna vinna genom den är jag absolut ur stånd att fundera ut, och jag har ändå funderat rätt mycket på saken. Tror man sig kunna slippa ifrån kvarlåtenskapsskatten, om man bifaller regeringsprogrammet till arbetslöshetens bekämpande och lindrande? Ja, det är mycket möjligt, att man kan det, ty jag tycker det enklaste förstånd säger, att det viktiga i arbetslöshetsfrågan är att få igenom de reella hjälpåtgärder som äro föreslagna; hur medlen skola anskaffas, om det skall ske på det nu föreslagna sättet eller på något annat sätt, måste alltid bli en fråga, som kommer att stå i andra rummet. Därför är det ju möjligt, att man genom att gå med på det stora programmet på villkor att denna skatteform inte användes, skulle kunna ernå detta. Men då måste ju i alla fall bevillningsutskottet få om hand frågan om täckning av den brist som uppstår i budgeten. Eller kanske man skall flytta över hela skattebudgeten till det särskilda utskottet? De stå ju i ett oupplösligt

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)

samband med varandra, dessa två frågor, och ut ifrån den argumentering som herr Trygger nyss förde vore det väl det riktiga att göra detta. Man skulle också kunna flytta över alla statsutskottets uppgifter på det särskilda utskottet, ty en stor massa frågor om beviljande av anslag stå ju i närmaste sammanhang med spörsmålet, när det gäller medelssidan av saken. Ju frikostigare statsutskottet och riksdagen äro, när det gäller att bevilja medel till olika ändamål, dess nödvändigare blir det ju att få den nu ifrågavarande skatten eller någon annan dylik. Därför vore det bäst, om även statsutskottets och jordbruksutskottets och bankoutskottets normala verksamhet flyttades över till detta särskilda utskott. Herr Trygger fann, att de formella förutsättningarna förelågo. Ja, visst föreligga formella förutsättningar. Det är inte svårt att hitta på sådana för olika arrangemang här i riksdagen. Det är en sak, som jag för min del inte fäst något särskilt avseende vid. Herr Trygger menade emellertid, att även de sakliga förutsättningarna förelågo, men på den punkten måste jag ta alldeles bestämt avstånd från hans uppfattning. Det är nämligen, herr Trygger, bevillningsutskottets uppgift som förberedande instans att även pröva, om det samband, som finansministern har ävägabragt mellan den föreslagna beskattningen och arbetslöshetsproblemet, är hållbart eller om det bör upplösas. Även den sidan av saken bör bedömas ifrån de synpunkter, som vanligen anläggas på beskattningsspörsmålen.

Nu säger herr Trygger, att om det vore riktigt som säges i reservationen, att enhetligheten i skattebudgetens behandling äventyras, så skulle man ju aldrig kunna skicka en skattefråga till ett särskilt utskott. Jag förmodar, att herr Trygger vid närmare eftertanke inte vidhåller denna uppfattning, och därför skall jag inte besvara med något försök att klara upp den saken. Det är alldeles tydligt och klart, att denna fråga står i ett nära samband, såsom påvisas av den förste talaren här i debatten, med de ärenden, som bevillningsutskottet skall behandla, till exempel just högerns egen motion. Tänk, om bevillningsutskottet skulle falla på den idén att komma fram med förslag om bifall till högerns olika förslag, och det särskilda utskottet skulle föreslå, att kvarlätenskapsskatten skulle bibehållas vid den av regeringen föreslagna höjningen eller ytterligare höjas! Då uppstode säkerligen ett mycket besvärligt och krångligt problem. En sådan sak kan aldrig genomföras, säger herr Trygger, därför att högern visste, då den väckte sina motioner, att de delvis inte voro lämpliga att genomföra, och särskilda utskottet kommer inte att tillstyrka några sådana åtgärder med Kungl. Maj:ts proposition nr 34, som jag ifrågasatte som en teoretisk möjlighet. Det är alldeles riktigt, men man brukar ju ändå, när det gäller behandlingen av riksdagsfrågor, iakttaga — jag vet inte riktigt hur jag skall uttrycka saken — ett visst decorum, även när det gäller utsikterna för de olika frågorna. Man förutsätter med andra ord inte som absolut bergsäkert, att en fråga inte skall komma att lösas på ett visst bestämt sätt, ty då vore ju prövningen i utskotten fullständigt onödig och riksdagen kunde omedelbart gå till att rösta om de olika förslagen.

Jag förvånar mig inte så mycket över att bondeförbundet intar denna hållning och kanske inte heller över att de folkfrisinnade göra det, ty de ha ju under föregående riksdagar visat en alldeles osedvanlig förmåga att genom terminologiska och andra sådana formella finesser komma till de mest överraskande resultat i konstitutionella och andra avseenden. Men det förbluffar mig mycket, att högern genom en så verkligt framstående, insiktsfull och sunt tänkande man som herr Trygger verkligen kan förbise, att man här slår in på en farlig väg, då man beslutar att plocka frågor om bevillning över på det utskott, som skall ha att besluta om utgifterna. Jag har ingenting emot att det sättes till ett särskilt utskott för behandling av detta spörsmål, inte

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)

det allra ringaste, men det utskottet skall inte vara detsamma som har att diskutera frågan om åtgärder mot arbetslösheten, ty det strider enligt min bestämda uppfattning mot de grundsatser, som äro tillämpade i den svenska författningen. Sedan må man diskutera, om dessa grundsatser äro riktiga eller inte, men de böra inte kränkas så länge de fortfarande stå kvar.

Herr talman, jag ber för min del att få yrka bifall till reservationen.

Herr Olsson, Oscar: Herr talman! Den siste ärade talaren var inne på problemet om sammanhanget, som herr Trygger också givit sig in på, och ansåg sig inte kunna komma ifrån den konsekvensen, att hela skattebudgeten och kanske också det mesta av vad statsutskottet skall behandla skulle föras över till särskilda utskottet. Det förefaller mig, som om den siste talaren där hade rätt och som om statsutskottet också i år dragit konsekvenserna därav ungefär som herr Trygger skulle önskat från sina utgångspunkter, eller i den riktningen, att alla utgifter, som bero av de så att säga extra inkomsterna, som äro föreslagna för arbetslöshetens bekämpande och så vidare, behandlas av det särskilda utskottet. Som exempel på hur skrupulöst statsutskottet följt den principen kan jag nämna, att propositionen nr 142, som gäller de enskilda järnvägarna, till vilkas räddning och sanering regeringen begär ett förslag på 1,500,000 kronor — alltså en sak som inte har det ringaste med arbetslösheten eller krisen att skaffa — går till det särskilda utskottet. Och varför? Jo, därför att det står, att det är till förslag till de enskilda järnvägarna, som medlen skola anslås. På alldeles samma skäl skall särskilda utskottet syssla med karolinska sjukhuset. Det blir ganska svårt, misstänker jag, för utskottet att sätta sig in i denna mycket viktiga och besvärliga fråga, eftersom särskilda utskottets medlemmar inte utsetts med tanke på att de skulle begripa den saken. Men pengarna till karolinska sjukhuset skola skaffas genom dessa så att säga extra statsinkomster, och det är skäl nog för statsutskottet att överlämna frågan till särskilda utskottet. Herr Örne var antagligen okunnig om att dessa konsekvenser dragits av statsutskottet, då han framförde sin mening, och han blir väl högst överraskad över att det skett. Men därför ha ju han och herr Bärge en mycket stark position, då de framhålla, att konsekvensen fordrar, att högerns motion skall gå till det särskilda utskottet. Statsutskottet skall väl inte handla på ett sätt och bevillningsutskottet på ett annat? Statsutskottet skall väl inte, för att tala med herr Örne, trofast följa de borgerliga partiernas ledare, under det bevillningsutskottet skall spjarna emot och gå helt andra vägar. Det förefaller mig, som om den förvirring med avseende på konsekvenserna, som herr Örne med användande av något starkare ord talade om, är på god väg i utskottsarbetet. Det enda sättet att i någon mån rädda decorum torde väl egentligen vara att följa herrar Bärge och Örne i denna fråga, och jag ber därför, herr talman, att få instämma i herr Bärge yrkande.

Herr Bärge: Herr talman! Jag satt och avlyssnade herr Tryggers anförande noga i väntan på att få en förklaring på att man inte på borgerligt håll vill hänvisa andra framställningar om anskaffande av medel för arbetslöshetens avhjälpande än arvsskattepropositionen till samma utskott. Det fick jag intet besked om. Nu kan man ju invända, att högerns motion nr 106, som avser den s. k. sötsaksskatten, redan är avgjord i utskottet, så att det kanske blir litet krångligt att få den överförd till det utskott, som verkligen bör behandla den, nämligen det som man anser lämpligen böra behandla arvsskattepropositionen. Men vi ha kvar kaffetullen, vartill finns motivering i den nämnda ge-

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)
mensamma motionen, vi ha förslaget om införande av tull å torkad frukt jänte en rad andra. Skälet till att arvsskattepropositionen framför andra framställningar skulle hänvisas till särskilda utskottet skulle alltså vara, som herr Trygger uttryckte det, att ett införande av denna beskattning skulle kunna motverka den hjälp, som man vill söka bereda de arbetslösa.

Jag har här en förteckning över framställningar i tull- och andra frågor, som ligga i bevillningsutskottet. Flera av dessa motioner och framställningar avse, att man skall vidta vissa åtgärder, höja tullar och dylikt, för att hjälpa upp vårt näringsliv, så att man därmed kan motverka arbetslösheten. Det finns förslag om tullhöjning på livsmedel, som kommer att fördyra livsuppehållet. Även dessa ting äro väl sådana, som på det mest intima sätt beröra de hjälpåtgärder, som man skall behandla i det särskilda utskottet. Jag skulle kunna räkna upp en hel rad fall — men jag skall inte trötta med det — där man med större eller mindre skäl, i vissa fall kanske goda skäl, anför att ett införande av de eller de tullsatserna skulle hjälpa vårt näringsliv och motverka arbetslösheten. Äro de mera fjärran från inflytande på näringslivet än den här ifrågavarande skatteformen? Jag tror, att herrarna måste erkänna, att här behöver man intet annat syfte än att söka fasthålla vid en förnuftig ordning vid handläggningen av budgetfrågorna, och det är mer än tillräckligt för att opponera sig mot det förslag, som bevillningsutskottet framlagt.

Jag vill till sist, herr talman, säga, att jag kommer att begära votering med namnupprop i denna fråga för att få konstaterat, vilka som anse, att en sådan ordning, som här föreslås, är en god ordning, som i framtiden måhända bör praktiseras.

Herr Bergman: Herr talman! Vad som gör att man anser, att denna arvsskattefråga bör gå till särskilda utskottet, är väl framför allt den omständigheten, att den skärpta arvsskatten av regeringen har förklarats vara avsedd att i sin helhet användas till de extraordinära åtgärderna för arbetslöshetens bekämpande, under det andra skatter, som vi ha att göra med, såsom maltskatt, tobaksskatt och så vidare, vilka redan äro avgjorda. och andra, som vänta på att bli avgjorda, avses inte bara för arbetslöshetsbehoven utan även för andra behov, såsom ju är fallet vid varje riksdag. Det säregna är, att den nu framlagda arvsskattepropositionen avser, att de influtna medlen uteslutande skola användas för ett speciellt ändamål, och det är väl ett fullgiltigt skäl att även vid den förberedande behandlingen sammanföra den med de övriga med detta speciella ändamål sammanhängande frågor, vilka äro föremål för det särskilda utskottets behandling. Då det hävdas, att frågan enligt sin natur närmast hör till bevillningsutskottet, förtjänar det kanske för övrigt framhållas, att en hel del av bevillningsutskottets medlemmar ju äro insatta i det särskilda utskottet just med hänsyn därtill, och där finns alltså expertis även i skattefrågor.

Så oerhört viktig är dock ej utgången av denna hänvisningsfråga. Saken är ju så till vida likgiltig, som partiernas proportionella styrkeförhållanden givetvis äro lika under alla förhållanden, vare sig frågan behandlas i det ena utskottet eller i det andra. Men det synes mest praktiskt att hänvisa frågan till särskilda utskottet, icke minst med hänsyn till ovissheten, när man blir färdig med det ena och det andra. Det är ju ganska viktigt att veta för det särskilda utskottet, vad man får för medel att röra sig med, och å andra sidan är det viktigt för bevillningsutskottet att veta huru stora medel som behövas. Det förefaller därför synnerligen lämpligt, att frågorna få behandlas i ett och samma utskott, så att man inte fattar ett beslut i det ena utskottet, som trasslar till därmed samhöriga sakers behandling i det andra. Jag kan alltså inte finna

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)
annat än att det är klokast att hänföra även denna fråga till det särskilda utskottet.

Jag får därför instämma med dem som tillstyrkt bifall till bevillningsutskottets förslag.

Herr Wohlin: I likhet med den förste ärade talaren i debatten vill jag göra den egentligen tämligen onödiga förklaringen, att jag som medlem av bägge utskotten själfvallet saknar varje intresse från egen synpunkt, var ärendet om kvarlåtenskapsskatten kommer att behandlas.

Jag vill erkänna, att denna fråga otvivelaktigt kan bedömas ur skilda synpunkter och att det kan finnas visst fog även för deras mening, som hålla före, att frågan har sin naturliga plats i bevillningsutskottet. Det kan ju icke gärna även från det håll, där man hyser en motsatt mening, bestridas, att det sedan gammalt varit så, att frågor om medelsanskaffning, i vad det gällt medel på skattevägen, haft sitt naturliga forum i bevillningsutskottet och att vissa olägenheter möjligen kunna komma att uppstå därigenom, att icke samtliga de skatter, som äro föreslagna i årets statsverksproposition bli — liksom tillförne brukat vara fallet — behandlade av det utskott, där de rätteligen bruka höra hemma. Men det finns ändock då det gäller den här föreslagna skatten omständigheter, som i viss mån förändra ställningen. Det är att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen lagt upp hela den stora frågan om arbetslöshetens bekämpande icke endast som den utomordentligt viktiga socialpolitiska fråga, den ju är, utan dessutom som en fråga om riktlinjerna för vår allmänna ekonomiska politik överhuvud taget. Finansministern har ju i statsverkspropositionen talat om de föreslagna beredskapsarbetenas betydelse i konjunkturutjämnande syfte och han har genom dessa sina utläggningar fört hela det stora problemet om arbetslöshetens bekämpande upp på ett högre nationalekonomiskt plan, där ju skilda synpunkter själfvallet komma att göra sig gällande rörande ändamålsenligheten av de av regeringen föreslagna åtgärderna i deras helhet. Det är ju icke så underligt, att man vid sådant förhållande — även om man erkänner de i vissa avseenden föreliggande olägenheterna av denna frågas utbrytande från bevillningsutskottets handläggning — från olika håll gärna vill få ett tillfälle att behandla och överlägga i ett sammanhang om hela det stora frågekomplex, som regeringen rullat upp i statsverkspropositionen, gärna vill bedöma de föreslagna beredskapsarbetenas förmodade konjunkturutjämnande verkan och deras inverkan på vårt ekonomiska liv, i samband därmed vidare frågan om medelsanskaffningen, då ju denna medelsanskaffning, vare sig den kommer att ske på lånevägen eller den kommer att äga rum på skattevägen, måste få ganska djupt ingripande verkningar på hela vår folkhushållning, på kapitalmarknaden och ränteläget inom landet, möjligen — det är dock ännu icke utrett — även på valutans ställning, sannolikt slutligen också på kapitaltillgångarna inom landet för det naturliga näringslivet. Jag kan icke förstå, att det behöver riktas så starka gensagor från regeringspartiets anhängare mot ett förslag, som innebär, att man får diskutera denna stort upplagda plan från regeringens sida i hela sin aspekt inom ett och samma forum och att man där kan motvarandra ställa eventuella skiljaktigheter i uppfattningen rörande dessa frågor, sedda i sitt sammanhang med vår ekonomiska politik överhuvud taget.

Ett ytterligare formellt men även sakligt skäl för den nu föreslagna åtgärden ligger ju dessutom i den omständigheten, som redan blivit påvisad, senast av herr Bergman, att regeringen här föreslagit en skatt, som skulle tagas i anspråk för visst särskilt ändamål, under det att de övriga skatter, om vilka

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)

herrar Bårg och Örne talat och som skulle ligga kvar i bevillningsutskottet. ha den sedvanliga karaktären av skatter, som skola tagas ut för att sedermera föras in i den stora gemensamma statskassan, varifrån utgifter av skilda slag bestridas. Just den omständigheten, att Kungl. Maj:t knutit denna särskilda skatt till en särskilt angiven utgift, nämligen för amortering av en viss föreslagen upplåning för visst särskilt ändamål, ställer skatten formellt men även reellt i en viss särklass och gör det ganska naturligt, att man i det utskott, där den stora upplåningsfrågan utan några starkare protester — även om man hört olika meningar på enstaka punkter — kommer att behandlas, även får tillfälle att behandla den särskilt föreslagna amorteringsplanen för denna särskilda upplåning.

Det förefaller mig alltså, som om — även med erkännande, att vissa olägenheter av utskottsteknisk natur otvivelaktigt kunna anföras från dem, som företräda reservationen — de stora synpunkterna och de övervägande starka synpunkterna tala till förmån för frågans sammanförande under en gemensam diskussion med alla de övriga stora problem, som knyta sig till regeringens största förslag vid årets riksdag.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Åkerberg: Herr talman! Jag kan inte komma ifrån intrycket, att utskottsmajoritetens mening vittnar om en rätt god portion rätthaveri. Jag kan inte heller finna, att de argument, som anförts till förmån för denna mening, givit en ökad tyngd däråt. Jag tycker, att det hela är en strid för stridens egen skull, liksom hela debatten här i dag vittnar om den nervositet, som är rådande i denna fråga. Det hela har en viss likhet med berättelserna om hur det gick till i den gamla hednatiden före en stor strid, när kämparna trädde fram ur leden på ömse sidor och skakade svärderna och sökte skrämra varandra med hemska åtbörder, för att det sedan skulle gå så mycket lättare, när den verkliga striden tog sin början. Jag skall inte ingå på de formella subtiliteter, som här förut varit på tal. Jag tycker, att herr Bårg anförde mycket starka skäl för att denna fråga lämpligast bör ligga kvar hos bevillningsutskottet. Om till exempel särskilda utskottet skulle stanna vid att yrka avslag på regeringsförslaget, så blir det väl, förmodar jag, bevillningsutskottet, som det då kommer att åligga att hitta på några andra inkomster för att fylla igen hålet.

Jag vill i varje fall anföras en synpunkt, som inte blivit berörd i debatten förut, och det är frågan om det mest rationella anordnandet av själva riksdagsarbetet och det alltid aktuella problemet, hur det skall gå att få slut på riksdagen inom laga tid. Enligt de rapporter, som föreligga från andra utskott, ligger det ganska bra till, och jag tror inte, att det förefinnes någon risk för att något av de ordinarie utskotten kommer att försinka riksdagsarbetet, så att vi få sitta över den vanliga tiden. Däremot förefaller det, om man ser på den oerhörda matsedeln för det särskilda utskottet, som om mycket stor fara skulle föreligga för att dess arbete kommer att draga ut på tiden vida utöver vad som anses vara normalt. Det kanske inte är alldeles uteslutet, att om vi skicka allt för många saker till det särskilda utskottet, vi få sitta kanske till midsommar och behandla dessa frågor. Det förefaller mig därför vara ganska äventyrligt att belamra det särskilda utskottet med ytterligare ett stort komplex, som, om det också har formellt sammanhang med arbetslöshetsfrågorna, dock riskfritt kan och lämpligen bör behandlas av ett annat utskott.

Med hänsyn till dessa sakliga skäl ber jag, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)

Herr **andre vice talmannen**: Herr talman! Det kan inte undvikas, att när man tillsätter ett särskilt utskott, detta kan komma att få till sig hänvisade ärenden, som eljest skulle ha gått till ständigt utskott. Och särskilt när man får frågor av den mångfald som här är fallet, vilka dock avse ett visst begränsat område, nämligen arbetslösheten, är det givet, att då måste de ärenden, som komma till detta utskott, vara av sådan art, att de ingripa i många av de övriga utskottens arbetsområden. För övrigt innehåller ju grundlagen i paragrafen om tillsättande av särskilt utskott det stadgandet, att dit skola hänskjutas frågor, som tillhöra ständigt utskotts behandling. Jag kan därför inte inse, att det möter något formellt hinder mot att remittera denna fråga till det särskilda utskottet. Och ser man på arbetet, på den praktiska handläggningen av dessa frågor, så kan man väl ändå inte komma ifrån att, såsom regeringen har lagt upp hela detta komplex, alla dessa frågor ha inbördes sammanhang. Jag anser därför för min del, att man bör låta samma delegation, samma utskott inom riksdagen, som skall handlägga och bereda de övriga av dessa stora frågor, även få den nu förevarande till sig remitterad. Redan därigenom att regeringen har avsett, att de medel, som skulle inflyta genom den nya arvsskatten, skulle gå till ett särskilt ändamål — det är något rätt så eget, får jag säga, i själva budgetuppläggnings, att man föreslår en skatt av denna natur och karaktär och därvid avser den för ett speciellt ändamål — redan detta gör väl i och för sig, att den frågan bör prövas i sammanhang med arbetslöshetsfrågorna inte blott därför, att man vill utreda, vilka medel som behövas för detta ändamål och hur de lämpligen böra utgå, utan även därför, att man bör undersöka, i vad mån de komma att såsom regeringen tänkt sig böra tillgodose detta behov. Jag kan, herr talman, inte inse annat än att dessa frågor åtminstone från reell synpunkt ha ett mycket stort inbördes sammanhang, även om man från rent formell synpunkt nog måste medgiva, att man ju härigenom kommer att göra ett visst avsteg från den vanliga uppdelningen av ärendenas fördelning till utskott.

Jag ber likväl, herr talman, att få yrka bifall till bevillningsutskottets hemställan.

Herr **Trygger**: Herr talman! Jag skall begränsa mig till att nämna, att det finns ett prejudikat, där man handlat precis på samma sätt i ett viktigt fall som bevillningsutskottet nu föreslår, och det var 1914, då värnskattepropositionen hänvisades till det särskilda utskott, som behandlade försvarsfrågan. Det är således ingenting nytt, att om en skatt är särskilt bunden vid ett utgiftsförslag, den då kommer att behandlas av ett för det senare tillsatt särskilt utskott.

Vad farhågan, att vi skulle få vara här till midsommar, beträffar, så tror jag inte, att det är värt att skrämman upp kammarens ledamöter därmed. Det är väl alldeles oberättigat! Varför skulle icke särskilda utskottet kunna arbeta flitigt liksom de andra utskotten gjort. Då dessa vid många tillfällen varit nedtyngda av arbete, ha de dock blivit färdiga i tid. Det är min övertygelse, att alla medlemmar och suppleanter av det särskilda utskottet komma att arbeta på sådant sätt, att man kommer härifrån så fort som möjligt.

Herr **Örne**: Herr talman, mina herrar! Herr Wohlin utvecklade i sitt skickligt lagda anförande, att den här skatten var avsedd för ett särskilt ändamål, och att man kan behandla den på ett sådant särskilt sätt som en hänvisning till ett särskilt utskott innebär. Ja, men herr Wohlin, det är just den frågan, huruvida en sådan skatt som denna bör hänvisas till särskilt ända-

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.)
mål eller gå in i den allmänna budgeten, som bör prövas, och den prövningen, det vågar jag bestämt vidhålla, hör hemma naturligt, konstitutionellt, formellt och reellt sett — hur man än vill se saken — under bevillningsutskottet.

Herr andre vice talmannen hade ett mycket älskvärt anförande, men det är inte svårt att visa, att om hans syn på saken är riktig, då får jag rätt i, att *alla* frågor vid denna riksdag böra hänskjutas till det särskilda utskottet. Herr andre vice talmannen sade, att här föreligger mellan dessa frågor ett nära samband, och då det är tillsatt ett särskilt utskott för att pröva den ena sidan av frågan, skall man väl också låta detta utskott pröva den andra sidan. Men har verkligen herr andre vice talmannen under sin långa riksdagsmannabana inte observerat, att utgifter och inkomster alltid ha ett nära samband med varandra? Det trodde jag vara en sak, som vi inte behövde diskutera. Då bör således följden bli, att antingen skall bevillningsutskottet behandla utgifterna eller också skall statsutskottet behandla skattefrågorna, ty dessa frågor ha ett mycket nära samband med varandra. Detta såvida man inte hittar på något sätt att trolla på sista tiden, vilket man visserligen föreger sig här och där kunna göra, då det gäller budgetära frågor.

Herr talman, jag finner att det inte anförts något enda sakskaal för den föreslagna anordningen. Allt talar för att denna skatt liksom andra skatter skall behandlas av bevillningsutskottet, hur obehagligt det än må kännas för vissa ledamöter av det utskottet att behöva taga ståndpunkt i en fråga av här föreliggande slag.

Herr Björnsson: Herr talman! Det förefaller, som om det prejudikat, herr Trygger anförde till förmån för utskottsmajoritetens ståndpunkt inte vore så värst mycket prejudicerande. Det gällde den frågan, huruvida värnskatten var att jämföra med den nu föreslagna arvsskatten. Om jag inte minns fel — jag tillhörde inte riksdagen då, men jag har intresserat mig för värnskatten, därför att man då för första gången använde en tredjegradsfunktion för att få en lämplig progression — så var den en engångsskatt för ett visst speciellt ändamål, men man skall förgäves söka i den kungliga proposition, vars remiss det nu är fråga om, efter något uttryck för en provisorisk karaktär hos den nu föreslagna arvsskatten. Den är avsedd att ingå som ett led i vår förmögenhetsbeskattning jämställd med andra skatter, och den är inte i själva propositionen angiven som provisorisk. — Det må nu vara, att finansministern i sin allmänna motivering rörande finansplanen har berört sambandet mellan amorteringen av ett visst lån och denna skatt, men det är inte alls så som man skulle föreställa sig av herrarnas argumentering, att denna skatt är avsedd att utgå endast under fyra år. Den är avsedd att bli en permanent skatt.

Vidare vill jag begagna tillfället att med några ord beröra herr Wohllins anförande. Herr Wohlin har med sitt sinne att föra upp allt på ett högre plan döpt om det särskilda utskott, varom vi nyss fattat beslut, till att bli ett konjunkturutskott, och han säger, att det är av utomordentligt stor betydelse att se till, att inte denna arvsskatt, eller rättare denna kvarlätenskapsskatt, kan verka i en riktning motsatt den åsyftade. Detta är naturligtvis fullkomligt riktigt, det vill jag inte bestrida, men tillkommer det inte bevillningsutskottet att vid bedömande av *varje* skattefråga taga hänsyn till alla verkningar av olika slag som en skatt kan ha? Efter min mening har bevillningsutskottet inte blott i år utan under varje år anledning att se efter, på vad sätt den ekonomiska konjunkturen påverkas av en viss skatt.

Jag vill för övrigt särskilt stryka under det skäl, som herr Akerberg anförde. Jag har deltagit i ett mycket kort sammanträde i det särskilda utskottet i dag på morgonen och hade sällskap dit med två representanter för olika me-

Ang. vissa ärendens överlämnande till särskilda utskottet. (Forts.) ningsriktningar i riksdagen. Dessa båda herrar voro mycket bekymrade för hur det skulle vara möjligt att samla allt tryck, man hade intresse av. Man ville ha besked på vad arbetslöshetskommissionen skickat ut för slags råd och anvisningar, man ville ha reda på vad chefen för arbetslöshetskommissionen skrivit i redogörelsen för dess verksamhet etc. Jag blev alldeles förskräckt då jag fick höra, att allt detta skulle man läsa, och det var särskilt fråga om, hur man skulle bringa det erforderliga biblioteket i häändig form, så att det överhuvud taget var möjligt att använda det. Jag tror att just den praktiska arbetssynpunkten spelar en oerhörd stor roll, och jag har dessutom den uppfattningen om dem av mina kamrater i bevillningsutskottet, som kommit på överblivna kartan, och inte fått äran att komma med i det särskilda utskottet, att de besitta lika stor sakkunskap då det gäller att bedöma en skattefråga sådan som denna, som vi andra, vi som äga förmånen att få vara med i detta utskott.

Jag tycker inte, att man har anledning att göra en sådan återremiss som denna och underkänna de kvarblivnas kompetens. Herr talman, jag instämmer i herr Bärjs yrkande.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande memorialet hemställt samt vidare på bifall till den vid memorialet fogade reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Bärg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt memorial nr 13, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles den vid memorialet fogade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Bärg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 68;

Nej — 38.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran första lagutskottets utlåtanden nr 25 och 26.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 5, angående regleringen för budgetåret 1933/1934 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet.

Punkten 1.

Lades till handlingarna.

Punkterna 2 och 3.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 4.

Lades till handlingarna.

Punkterna 5—7.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 8.

Lades till handlingarna.

Punkterna 9—12.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 13.

*Anslag till
arbetsledare-
kurser.*

I denna punkt hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte i anledning av två likalydande motioner, väckta den ena, nr 58, inom första kammaren av herr *A. Nylander* m. fl. och den andra, nr 122, inom andra kammaren av herr *E. Agvist* m. fl. till bidrag för arbetsledarekurser för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

Herr statsrådet **Möller**: Herr talman! Jag har anhållit om ordet vid denna punkt endast för att avge en deklaration av mera allmänt innehåll.

Som herrarna observerat, är den sammanlagda förhöjningen av denna huvudtitels utgiftssumma icke mindre än något över 18 miljoner kronor. I den allmänna debatten — kanske mindre i riksdagen än i pressen och ute bland folket — är det mycket vanligt, att man anför klagomål över den ansvällning, som femte huvudtiteln tämligen regelbundet år efter år utvisar. Regeringen har varit fullt på det klara med, att, för så att säga icke ge lastarenom rum, varje möjlighet, som på denna huvudtitel erbjödes att verkställa besparing, också borde tillvaratagas. Detta har varit den ledande utgångspunkten vid budgetbehandlingen i hela statsverkspropositionen, och det har också varit vägledande för socialdepartementet. Trots alla ansträngningar, som gjorts, då man inte velat vara med om att överflytta statsutgifter på kommunerna i allmänhet eller på kommunala samfälligheter, har resultatet, som ju också framgår av statsverkspropositionen, blivit mycket obetydligt. Det visar sig nu, när huvudtiteln återkommer från statsutskottet, att utskottet inte, om jag undantar en enda punkt, funnit andra besparingsmöjligheter än dem regeringen för sin del har föreslagit.

När det här anslaget till arbetsledarekurser ströks av regeringen, berodde det helt enkelt på denna allmänna princip, att där det fanns någon möjlighet till att man utan våda för något mera betydande intresse kunde göra en besparing skulle också denna besparing äga rum. Det ligger i sakens natur — det be-

Anslag till arbetsledarekurser. (Forts.)

höver jag väl knappast särskilt upplysa om — att om jag skulle följt mitt hjärtas ingivelse, hade inte denna post blivit struken, men jag betraktade det som min plikt att inte gå förbi någon punkt, där besparingsmöjligheter erbjöde sig. Detta är anledningen till att Kungl. Maj:t för sin del i denna budget inte ville upptaga något anslag för arbetsledarekurser. Vi väntade oss — det kan jag kanske upplysa om — att även om staten för ett år droge in sitt anslag, skulle detta inte innebära, att arbetsledarekurserna bleve inställda. De skulle möjligen komma att i någon mån begränsas, och vi ansågo, att i detta mycket pressade statsfinansiella läge finge man lov att finna sig däri. Jag tror nog, att om man ginge igenom hela statsverkspropositionen, skulle man finna, att det kan förekomma anslagsäskanden, som äro mer behjärtansvärda än detta men som man i alla fall också har funnit sig böra stryka ut ur budgeten för nästkommande år.

Herr Svensson, Martin: Herr talman! Då statsutskottet gått med på att tillstyrka detta motionsvis framförda krav på anslag även för innevarande år, har utskottet haft att stödja sig på de utlåtanden, som äro avgivna av skolöverstyrelsen, socialstyrelsen och statskontoret. De två första myndigheterna ha tillstyrkt 15,000 kronor, statskontoret har varit med om ett anslag på 10,000 kronor, vilket belopp jämväl tillstyrkts av granskningsnämnden.

Under de två år, som anslaget förut utgått, har syftet här i riksdagen betraktats såsom synnerligen behjärtansvärt, och försöken att nedpressa anslaget ha av riksdagen avvisats. Här upplyses i motionen, att 23 % av dem, som bevistat kurserna, varit arbetslösa och att två tredjedelar av kostnaderna för kurserna bestridas av kursavgifter och anslag från enskilda, från industriorganisationer o. d.

Det bör ju dock kunna anses, att då staten går in för en kraftig hjälpverksamhet på annat område för lindrande av följderna av arbetslösheten, även här föreligger ett fall, då staten bör träda hjälpande emellan.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Punkten 14.

Lades till handlingarna.

Punkterna 15—24.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 25.

Lades till handlingarna.

Punkterna 26—30.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 31.

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra reservationsanslag av 63,000 kronor.

*Anslag till
nykterhets-
nämnderna
m. m.*

Anslag till nykterhetsnämnderna m. m. (Forts.)

Enligt Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle till understöd till nykterhetsnämnderna jämlikt kungörelsen den 27 maj 1932 (nr 216) beräknas 30,000 kronor. Motsvarande belopp utgjorde för innevarande budgetår 45,000 kronor. För konferenser och kurser m. m. hade beräknats 7,000 kronor mot nu anvisade 15,000 kronor. Vidare hade medelsbehovet för understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder beräknats till 15,000 kronor, innebärande en minskning med 5,000 kronor i förhållande till det belopp, som för innevarande budgetår ställts till förfogande för ändamålet. Statsbidraget till »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» hade föreslagits att sänkas med 1,000 kronor eller från 4,000 kronor till 3,000 kronor, varemot beloppet till avlöning till en tjänsteman hos socialstyrelsen bibehållits oförändrat.

I samband med Kungl. Maj:ts förslag hade utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta den ena, nr 54, inom första kammaren av herr *Oscar Olsson* m. fl. och den andra, nr 159, inom andra kammaren av herr *A. Olsson* i Gävle m. fl., vari hemställts, att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag måtte bevilja till direkta understöd åt nykterhetsnämnderna enligt kungörelsen den 27 maj 1932 45,000 kronor och till sammanslutningar av nykterhetsnämnder 20,000 kronor.

Utskottet, som funnit sig böra förorda motionärernas yrkande i vad det avsåge direkta understöd åt nykterhetsnämnderna men i övrigt tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag, hade i den nu föredragna punkten hemställt, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt herr *Oscar Olssons* m. fl. och herr *Olssons* i Gävle m. fl. motioner, I: 54 och II: 159, till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra reservationsanslag av 78,000 kronor.

Reservation hade avgivits av herrar *Lindblad*, *Widell*, *Bergqvist*, *Nilsson* i Gränebo, *Svensson* i Kompersmåla, *Johansson* i Fredrikslund, *B. Holmgren*, *Strindlund*, *Persson* i Fritorp, *Skoglund* och *Hultman*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herr *Oscar Olssons* m. fl. och herr *Olssons* i Gävle m. fl. motioner, I: 54 och II: 159, i vad desamma skilde sig från Kungl. Maj:ts förslag, till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra reservationsanslag av 63,000 kronor.

Herr Svensson, Martin: Herr talman! I detta fall finnes ju inom utskottet en majoritet, som gått ifrån vad Kungl. Maj:t föreslagit, under det att en minoritet med 11 reservanter står på Kungl. Maj:ts sida. Granskningsnämnden har föreslagit en beskärning av detta anslag och räknat med, att det anslag, som annars efter uppgjord plan skulle utgått, borde beskäras med 40,000 kronor. Nu har motionsvis yrkats, att det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet skulle höjas med 20,000 kronor, men utskottsmajoriteten har låtit pruta med sig och föreslagit att med 15,000 kronor höja detta anslag, som skulle komma nykterhetsnämnderna till godo.

I motionen upplyses, att om man räknade med ett anslag av 70,000 kronor till nykterhetsnämnderna, skulle därav 25,000 kronor utgå till vissa större städer, under det att återstående belopp skulle fördelas på mindre kommuner. Det förutses då, att 425 kommuner skulle få del av det mindre anslaget. Man finner av dessa kalkyler, att gott och väl en tredjedel av anslaget kommer större städer till godo. Jag tror därför inte, att man kan driva den meningen, som i utskottet gjordes gällande, att det är synnerligen behöfligt för de mindre

Anslag till nykterhetsnämnderna m. m. (Forts.)

kommunerna på landsbygden att komma i åtnjutande av detta förhöjda belopp. Om man beskär beloppet på sätt Kungl. Maj:t har föreslagit, blir det endast en lindrig beskärning i den budget, som de mindre kommunerna på landsbygden ha att räkna med, och jag föreställer mig, att det inte i någon avsevärd mån kommer att inverka på det arbete, som bedrivs av nykterhetsnämnderna där.

Man får inte se denna fråga så som om här skulle riktas något angrepp mot nykterhetsverksamheten. Man kan vara övertygad om att Kungl. Maj:t och finansministern härvidlag ha sett på vad som kan vara nödvändigt för tillgodoseende av nykterhetsintresset inom den kostnadsram, som det är möjligt att röra sig med.

Nu kommer det visserligen att verka så, att det här inte är fråga om någon ökad skattebelastning, eftersom medlen skola utgå från den avsättning, som är gjord från rusdrycksmedelsfonden. I den tilläggsstat, som tidigare antagits av riksdagen, har man beräknat 950,000 kronor för nykterhetsverksamheten. Bland de anslag, som där förekomma, är ett förslagsanslag på 370,000 kronor såsom bidrag till erkända enskilda alkoholistanstalters driftkostnader. Summan av de anslag, som man räknat med, utgör 904,000 kronor, och den inkomst man räknar med är 950,000 kronor. Men det anslag till alkoholistanstalternas driftkostnader, som jag nyss omnämnde, kan möjligen komma att överskridas. Det har av Kungl. Maj:t beskurits, genom att dagtraktamentena till dem, som vårdas där, ha nedsatts. Jag tror, att det då är något oförsiktigt att ytterligare belasta detta anslag med en höjning på sätt utskottsmajoriteten här föreslår. Det kommer då inte att bli mer än 31,000 kronor kvar att röra sig med, och om någon av de andra posterna, som skola utgå av samma anslag, kommer att överskridas, är det ju möjligt, att det inte går ihop med den beräknade inkomsten.

På de skäl jag här anfört ber jag, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr Olsson, Oscar: Herr talman! Herr socialministern yttrade för några ögonblick sedan här i kammaren, att då han gjorde anslagsbeskärningar, hade han gått efter de strängaste besparingssynpunkter men naturligtvis sett till, att inte kommunerna på grund av dessa besparingar i statsbudgeten skulle bli lidande. Här är en punkt, där han inte följt den principen. Här är en punkt, där herr socialministern genom att föreslå sänkning av anslaget vräkt över statens anslagsskyldighet på kommunerna, just landskommunerna och just en hel del av de fattigaste landskommunerna här i landet. Det är detta som föranlett statsutskottet att på denna punkt ta avstånd från herr socialministern, och det har statsutskottet så mycket hellre ansett sig kunna göra, som — vilket kammaren för övrigt hörde av den siste ärade talaren — denna höjning av anslaget inte utövar något inflytande på riksstatens utgiftssumma.

Det är ju alldeles tydligt, att om inte pengar här funnits till förfogande, skulle de ha varit svårt för statsutskottet att frångå herr socialministerns ståndpunkt, då han vill göra besparingar. Nu är det på det sättet — som även den siste ärade talaren upplyste om — att det finns 46,000 kronor över, som enligt budgetförslaget skola läggas till kapitalet i rusdrycksmedelsfonden. Det är av dessa 46,000 kronor utskottet föreslagit, att 15,000 kronor skola tagas för att det inte för kommunerna skall bli svårare än hittills att vidtaga åtgärder för nykterhetens främjande.

Jag sade, att det gällde de fattigaste kommunerna och i stor utsträckning landskommuner. Den siste ärade talaren gjorde sig skyldig till ett misstag, då han antydde, att en tredjedel av detta anslag går till de större städerna.

Anslag till nykterhetsnämnderna m. m. (Forts.)

Det är visst icke fallet. Jag har här i min hand en förteckning över de kommuner, till vilka anslaget går. Om jag räknar även Kristianstad som storstad — jag antar, att det är ganska liberalt att göra det — blir det av 35,000 kronor endast 3,000, som komma på storstäderna, alltså inte en tredjedel utan en tiondel. Det är något litet skillnad.

Enligt de uppgifter, som jag har i min hand och som omfatta samtliga kommuner, vilka ett föregående år kommit i åtnjutande av detta anslag, utdelades då 35,540 kronor och av dessa 35,540 kronor gingo, som jag nämnde, 3,000 kronor till storstäderna, d. v. s. städer ned till Kristianstads storlek. Hela återstoden gick till småstäder och landskommuner. Vad är det då för landskommuner, som fått dessa pengar? Jo, de län, som i större utsträckning tagit detta anslag i anspråk, äro de norrländska länen samt Kopparbergs och Värmlands län, alltså de stora, glest befolkade länen i norra Sverige. Av de andra länen är det bara Jönköpings län, som fått del av anslaget för ett antal kommuner, vilket kan anses jämförligt med de norrländska kommunerna. Som herrarna veta, ha vi inte så fruktansvärt mycket storstäder i Norrland, att det nämnvärt inverkar när man talar om att anslaget huvudsakligen går till landskommunerna. Vidare torde herrarna också ha reda på, att de norrländska kommunerna i allmänhet tillhöra Sveriges fattigaste kommuner. Det är i dessa län i Norrland och norra Svealand man har de högsta kommunal-skatterna. Om vi se efter, vilket län det är, som blivit så att säga mest gynnat vid fördelningen av detta anslag, så finna vi, att det egentligen är Norrbottens län. Där ha 16 kommuner fått sammanlagt 3,245 kronor i statsbidrag för nykterhetens främjande. Det blir ungefär 200 kronor per kommun. Herrarna skola betänka, att detta är det län, där kommunerna få mest bidrag till sin kamp för ett bättre nykterhetstillstånd, för att hålla alkoholismen tillbaka. Ty här är ju endast fråga om den rena alkoholismen, dryckenskapen; det är inte fråga om nykterhetsarbetet i och för sig, den verksamhet, som riktar sig både mot måttligt och omåttligt förtärande av rusdrycker. Här gäller det de kommunala institutioner, som framför allt ha att se till att nykterhetstillståndet hålles så gott som möjligt, och dessa institutioner erhålla, när de få som mest, i genomsnitt 200 kronor vardera. En av mina ärade kamrater i statsutskottet tyckte, att detta var bra mycket och ansåg, att de borde kunna nöja sig med två tredjedelar av denna summa — staten borde kunna inbespara en tredjedel. Ja, smak och tycke kunna naturligtvis vara olika i det hänseendet. Nu veta herrarna, att det förhåller sig så, att ingen kommun kan få mer än tre fjärdedelar av vad den själv anslår för ändamålet; följaktligen få de ingenting, såvitt de inte själva offra något för saken. Vad storstäderna beträffar, offra de ju ofta tusentals kronor, men i min förteckning finnes ingen storstad, som fått mer än 250 kronor. Såvitt jag kan se, är det därför omöjligt att säga, att storstäderna vid fördelningen av detta anslag ha gynnats på landsbyggdets bekostnad. Statsutskottet har också funnit, att det med hänsyn till de förhållanden, som för närvarande råda i landskommunerna, inte vore förenligt med billighet och rättvisa, att staten på dem skulle övertältra en större del av den börda, som staten åtagit sig i detta hänseende.

Det är av denna anledning, herr talman, som jag ber att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr Svensson, Martin: Herr talman! Gent emot det påstående, som den föregående ärade talaren gjorde, att jag skulle ha misstagit mig beträffande den uppgift, som jag lämnade, då jag nyss hade ordet, ber jag få citera vad som står i motionen: »Omkring 450 nämnder i landet hava kommunala anslag, vilka tillhoppa uppgå till omkring 175,000 kronor (om man icke räknar med

Anslag till nykterhetsnämnderna m. m. (Forts.)

storstäderna Stockholm och Göteborg). Av dessa hava c:a 25 ett anslag av mer än 1,000 kronor medan 425 hava anslag understigande 1,000 å tillhoppa omkring 60,000 kronor. Om man räknar med att staten bestrider $\frac{3}{4}$ av kommunens ifrågavarande kostnader, dock högst 1,000 kronor — d. v. s. de av årets riksdag antagna bestämmelserna — skulle härför erfordras $\frac{3}{4}$ av 60,000 + 25 × 1,000 eller tillhoppa omkring 70,000 kronor.»

Jag lade mina ord på det sättet, att enligt de beräkningar, som äro gjorda, om planen skulle förverkligas, komma de större städerna att få 25,000 kronor och de mindre kommunerna, således landsbygdskommunerna 45,000 kronor. Då tänkte jag mig, att när beskringen göres på det sätt, som föreslagits, vare sig utskottets eller Kungl. Maj:ts förslag segrar, kommer den att göras proportionellt.

Nu säger den föregående ärade talaren, att anslaget skulle vara till hjälp för de fattiga kommunerna, och han talade då särskilt om Norrlandskommunerna. Jag föreställer mig, att i Norrland, där det vanligen är mycket stora kommuner och man rör sig med stora budgeter, det belopp på 200 kronor, som man här beräknar skulle utgå till dessa kommuner, icke komme att avsevärt inverka på dessa kommuners ekonomi. Vi sakna åtminstone hittills uppgifter om vad nykterhetsnämnderna i dessa kommuner ha utträttat. Jag har ej kännedom om förhållandena uppe i Norrland, men i de landsortskommuner, som jag känner till, ha nykterhetsnämnderna icke så synnerligen svåra uppgifter, utan den hjälp, som lämnas genom kommunala anslag och statsbidrag, räcker väl till att täcka kostnaderna för deras bestyr, och anslaget anses säkerligen vara rundligare tillmätt än det ordförandena i andra styrelser och nämnder få nöja sig med.

Herr Larsson, Sam: Herr förste vice talman! Jag förstår fullkomligt och gillar också helt den allmänna deklaration, som socialministern för en stund sedan framförde här i kammaren och som innehöll en redogörelse för hur svårt det är att under femte huvudtiteln även i så besvärliga tider som de nuvarande få till stånd någon verklig besparing, men hur nödvändigt det å andra sidan är att på alla punkter även under denna huvudtitel, om det är möjligt och tänkbart, söka minska utgifterna. Här har redan anförts av socialministern, att en besparing i år skett på olika områden, där icke en minskning skulle medföra ett övervältrande på andra samhälleliga organ, närmast kommunerna, av sådana uppgifter, som annars skulle ankomma på staten. En föregående ärad talare har sagt, att man på denna punkt icke finner den principen tillämpad, och detta är, såvitt jag kan se, obestriddligen riktigt. Det förhåller sig nämligen så, att om icke staten i större utsträckning ger bidrag till nykterhetsnämndernas verksamhet, måste utgifterna därför komma att påvåla kommunerna i högre grad, än fallet eljest skulle bli. Nu skall jag ej närmare gå in på den saken utan som skäl för min anhållan att få yrka bifall till utskottets förslag allenast åberopa en omständighet, som, efter vad jag förstår, ej varit uppmärksamman hittills under diskussionen, den nämligen att då man år 1931 antog en ny alkoholistlag, lade man genom den i viss utsträckning ökade bördor på de kommunala nykterhetsnämnderna, och man gav dem vidgade uppgifter och vidgade arbetsmöjligheter. Samtidigt framlades för riksdagen förslag till ändrade grunder för statsbidraget till dessa nykterhetsnämnder, som nu skulle få större uppgifter. Dels vid 1931 års riksdag och dels på en punkt vid 1932 års riksdag godkändes de på det sättet framlagda grunderna för statsbidraget. Därigenom höjdes det maximibelopp, som skulle kunna komma att utgå till olika kommuner. Dessa av statsmakterna godkända nya grunder förutsätta, om de skola ha någon betydelse i praktiken, med nödvändighet, att det anslag,

Anslag till nykterhetsnämnderna m. m. (Forts.)

som står till den utdelande myndighetens förfogande, också undergår en motsvarande höjning. Om man icke höjer det, bli grunderna endast pappersparagrafer, som ej komma att få någon praktisk betydelse. För fullföljandet alltså av den verksamhet, som statsmakterna lagt på dessa kommunala organ, är det, såvitt jag kan se, ofrånkomligt, att man vidtager en höjning av anslagsbeloppet, åtminstone i den grad, som statsutskottet nu föreslagit.

Jag anhåller, herr förste vice talman, att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Häri instämde herr *Bergman*.

Herr Olsson, Oscar: Herr talman! Den differens, som skiljer mig från herr Svensson i Kompersmåla, förstår jag nu. När jag anförde siffrorna, gick jag ut från det faktiska förhållandet, och det faktiska förhållandet är, att de stora städerna få en tiondedel gentemot landsbygden och de små städerna. Men herr Svensson gick ut från den motion, jag undertecknat, och påvisade, att det stod något annat i den. Nej, det gör det icke. I den motionen står, att *om* anslaget höjdes till 70,000 kronor, skulle man kunna tillämpa de bestämmelser, som den siste ärade talaren var inne på. Men ingen har begärt, att anslaget skulle höjas till 70,000 kronor. Det begär ej statsutskottet. Statsutskottet begär, att samma anslag skall stå till förfogande som under föregående år, och följaktligen tyder ju allt på att fördelningen sker efter samma princip nästa år som föregående år. Det är således den enkla förklaringen till den olikhet i fråga om sakuppgifter, som här kommit till synes.

Herr talman! Jag ber att få vidhålla mitt yrkande om bifall till utskottets förslag.

Herr Petré: Till de skäl, som här tidigare anförts till förmån för det anslag, som utskottet har förordat, skall jag be att få framhålla ytterligare endast en synpunkt, nämligen den, att anslaget till nykterhetsnämnderna i viss mån kan medföra en besparing i andra utgifter, nämligen i utgifterna för internering å alkoholistanstalter. Jag kan säga detta, på grund av den erfarenhet, som jag har från nykterhetsnämndernas arbete, i vilket jag deltagit allt sedan tillkomsten av denna institution i Stockholm. Ju mer effektivt nykterhetsnämnderna sköta det förebyggande arbetet, dess mindre interneringar på alkoholistanstalterna behöver man göra. Jag kan sålunda nämna, att Stockholms stads nykterhetsnämnd ej behövt göra framställning om internering på alkoholistanstalt i mer än ungefär en sjättedel av alla de fall, som blivit anmälda till nämnden. Inför ett sådant faktum förstår man ju, vilken besparing de kostnader, som nykterhetsnämndernas förebyggande arbete betingar, i själva verket innebära.

Herr Svensson i Kompersmåla nämnde, att dessa små bidrag till kommunerna nog icke skulle inverka något på kommunernas ekonomi. Nej, men de skulle säkerligen i många fall — det har jag hört omvitnas vid de nykterhetskonferenser, vari jag deltagit i olika delar av landet — ha den verkan, att nykterhetsnämnderna bedreve sin förebyggande verksamhet på ett mer effektivt sätt, och detta kan — som nämnts — medföra avsevärd besparing i alkoholistvårdskostnaderna.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr förste vice talmannen, som för en stund övertagit ledningen av kammarens förhandlingar, enligt föreliggande yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i den under behandling varande punkten hemställt samt vidare på antagande

Anslag till nykterhetsnämnderna m. m. (Forts.)

av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Svensson, Martin*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 5 punkten 31, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr förste vice talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr förste vice talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nej-propositionen.

Då emellertid herr *Olsson, Oscar*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 38;

Nej — 47.

Enär herr statsrådet *Vennerström* anmält sig vilja avlämna en kungl. proposition, avbröts nu behandlingen av ifrågavarande utlåtande.

Herr statsrådet *Vennerström* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 187, med förslag till lag angående vad med fastighets taxeringsvärde i vissa fall skall förstås.

Fortsattes föredragningen av statsutskottets utlåtande nr 5.

Punkterna 32—54.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 55.

Lades till handlingarna.

Punkterna 56—63.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Anslag till
uppförande av
tuberkulos-
sjukvårds-
anstalter m.m.

Punkten 64.

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att, utom annat,

I. dels till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor;

II. dels ock medgiva, att från nämnda anslag finge av Kungl. Maj:t beviljas

till stiftelsen Solhem — utöver det byggnadsbidrag, som tidigare jämlikt riksdagens medgivande tillerkänts stiftelsen för uppförande av en anstalt för vård av barn med kirurgisk tuberkulos — ett ytterligare byggnadsbidrag av 40,000 kronor,

till föreningen för kustvård åt skrofulösa barn

a) såsom ersättning för föreningens kostnader för av föreningen utförda elektriska installationsarbeten vid kustsanatoriet Apelviken ett bidrag av 35,308 kronor 92 öre;

b) för påbörjande av ny paviljong I vid nämnda sanatorium i enlighet med av departementschefen förordad förslag ett byggnadsbidrag av högst 120,800 kronor;

c) för den tid av budgetåret 1933/1934, varunder till statligt driftkostnadsbidrag berättigade vårdplatser inom nämnda paviljong på grund av utförandet av under b) avsedda arbeten icke kunnat vara belagda, ett evakueringsbidrag till belopp av 2 kronor 75 öre för varje dylik obelagd vårdplats och dag;

till Västernorrlands läns landsting ej mindre — utöver det byggnadsbidrag, som jämlikt gällande bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter tillerkänts eller kunde komma att tillerkännas landstinget för uppförandet av en vid läns-sanatoriet i Sundsvall anordnad barnpaviljong med 72 vårdplatser — ett extra byggnadsbidrag av 1,000 kronor för varje vårdplats, än även — utan hinder av nyssnämnda bestämmelser — statsbidrag till anordnande av 40 nya vårdplatser vid den nuvarande tuberkulossjukvårdsavdelningen vid länslasarettet i Örnsköldsvik i samband med en planerad omändring av nämnda avdelning till ett självständigt sanatorium med ett belopp av 3,000 kronor för varje vårdplats, isoleringsplatser ej inräknade.

Utskottet hade i den nu förevarande punkten på återopade grunder hemställt,

A) att Kungl. Maj:ts förslag om extra byggnadsbidrag för en vid läns-sanatoriet i Sundsvall uppförd barnpaviljong icke måtte vinna riksdagens bifall.

B) att riksdagen måtte, utom annat,

I. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och vid bifall till vad under A) hemställt, till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra reservationsanslag av 528,000 kronor; samt

II. medgiva, att från nämnda anslag finge av Kungl. Maj:t beviljas

till stiftelsen Solhem — utöver det byggnadsbidrag, som tidigare jämlikt riksdagens medgivande tillerkänts stiftelsen för uppförande av en anstalt för vård av barn med kirurgisk tuberkulos — ett ytterligare byggnadsbidrag av 40,000 kronor,

Anslag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. (Forts.)

till föreningen för kustvård åt skrofulösa barn

a) såsom ersättning för föreningens kostnader för av föreningen utförda elektriska installationsarbeten vid kustersanatoriet Apelviken ett bidrag av 35,308 kronor 92 öre;

b) för påbörjande av ny paviljong I vid nämnda sanatorium i enlighet med av departementschefen förordad förslag ett byggnadsbidrag av högst 120,800 kronor;

c) för den tid av budgetåret 1933/1934, varunder till statligt driftkostnadsbidrag berättigade vårdplatser inom nämnda paviljong på grund av utförandet av under b) avsedda arbeten icke kunnat vara belagda, ett evakueringsbidrag till belopp av 2 kronor 75 öre för varje dylik obelagd vårdplats och dag;

till Västernorrlands läns landsting — utan hinder av gällande bestämmelser i ämnet — statsbidrag till anordnande av 40 nya vårdplatser vid den nuvarande tuberkulossjukvårdsavdelningen vid länslasarettet i Örnsköldsvik i samband med en planerad omändring av nämnda avdelning till ett självständigt sanatorium med ett belopp av 3,000 kronor för varje vårdplats, isoleringsplatser ej inräknade.

Reservation hade anförts av herr *Strindlund*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Herr **Petrén**: På denna punkt har utskottet föreslagit en nedsättning av det av Kungl. Maj:t begärda anslaget till extra byggnadsbidrag till Västernorrlands läns landstings tuberkulossjukvård. Sådant har av Kungl. Maj:t begärts dels till den barnpaviljong med 72 platser, som år 1931 öppnades vid länssanatoriet i Sundsvall, dels till en planerad utvidgning av tuberkulosavdelningen vid lasarettet i Örnsköldsvik med 40 platser. Utskottet har tillstyrkt extra byggnadsbidrag endast för sistnämnda ändamål, till den planerade utvidgningen av Örnsköldsviks lasarettens tuberkulosavdelning men har däremot avslagit Kungl. Maj:ts begäran om extra byggnadsbidrag till den redan uppförda barnavdelningen vid länssanatoriet i Sundsvall, med den motiveringen, att utskottet hyser »allvarliga betänkligheter mot att medel anvisas till förhöjning av bidrag, som jämlikt gällande bestämmelser beviljats eller må komma att beviljas för redan uppförd anstalt».

Jag skall till en början uppehålla mig vid den frågan, huruvida det med hänsyn till tuberkulosdödlighetens storlek kunde vara befogat, att Västernorrlands läns landsting finge det extra byggnadsbidrag på 1,000 kronor till båda dessa anstalter, för vilka det av Kungl. Maj:t begärts. Jag vill då nämna, att tuberkulosdödligheten i Västernorrlands län är väsentligt högre än i riket överhuvud genomsnittligt taget. Det är endast tre län, som ha högre tuberkulosdödlighet än Västernorrlands län, och det är de tre nordligaste länen: Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län. Det kan då vara av intresse att göra en jämförelse mellan vad dessa län ha fått i extra byggnadsbidrag och vad som nu begäres.

Norrbottens län, som har den högsta tuberkulosdödligheten, väsentligt högre än något annat län, har erhållit ett extra byggnadsbidrag av 3,000 kronor per vårdplats till sitt centralsanatorium. Västerbottens län har erhållit extra byggnadsbidrag med 2,000 kronor till sitt centralsanatorium och med mindre belopp till tuberkulossjukstugor. Jämtlands län erhöi första gången dess tuberkulossjukvårdsfråga var före i riksdagen, år 1927, ett extra byggnadsbidrag på 2,000 kronor per plats, men genom beslut i anledning av en kungl. proposition blev detta extra byggnadsbidrag för Jämtlands läns centralsanatorium år 1930 höjt till 3,000 kronor per plats, alltså till lika högt belopp som det

Anslag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. (Forts.)
för Norrbottens läns sanatorium beviljade. Tuberkulosdödligheten i Västerbottens län är omkring 1.75 pro mille, i Västernorrlands län omkring 1.5 pro mille, och medeltalet för landet i dess helhet är för närvarande omkring 1.25 pro mille.

Det synes mig då vara ganska rimligt, om Västernorrlands läns landsting erhöle ett så blygsamt extra byggnadsbidrag som 1,000 kronor per plats till den utvidgning, som förestår, liksom till den utvidgning, som under de sista åren ägt rum samtidigt med att de andra norrländska landstingen skaffat nya vårdplatser för tuberkulossjuka. Ty det kan väl icke vara rimligt, att Jämtlands län skall ha den stora förmånen framför Västernorrlands län att ha erhållit ett extra byggnadsbidrag på 3,000 kronor, medan den relativt blygsamma begäran om ett extra byggnadsbidrag på 1,000 kronor till Västernorrlands län icke skulle bifallas trots den höga tuberkulosdödligheten i länet, därför att bidraget icke begärts, innan byggnaderna uppfördes. Ty vad är anledningen till att det icke hade begärts dessförinnan? Jo, anledningen är den, att landstinget hade tänkt sig, att det skulle kunna klara sin tuberkulossjukvård utan att behöva gå till staten och begära extra hjälp. Nu ha emellertid även i Västernorrlands län de ekonomiska förhållandena högst väsentligt försämrats på de senaste åren, så att landstingsskatten avsevärt stegrats. Därtill kommer även, att under de gångna åren skedde det någon ökning av tuberkulosdödligheten i detta län, nämligen från 1928 till 1930, medan tuberkulosdödligheten eljest i landet fortsatte att minska.

Det förhållandet, att Västernorrlands läns landsting hade nog ambition att i det längsta söka reda sig själv, synes mig inte vara någon anledning till, att det nu skulle förlora ett statsbidrag till platser vid barnpaviljongen vid Sundsvalls sanatorium, som landstinget otvivelaktigt skulle ha erhållit några år tidigare, om det begärts då, när sanatoriet började uppföras. Ty det hade inte legat någon konsekvens i att avslå en anhållan om detta lilla extra byggnadsbidrag till Västernorrlands läns landsting, om man tar hänsyn till länets tuberkulosdödlighet i jämförelse med de andra norrländska länen och med rikets i dess helhet.

Jag anser det oriktigt, att landstinget i Västernorrlands län skall bestraffas för att det sökt i det längsta reda sig självt, och jag får därför för min del på det varmaste tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning.

Jag ber alltså, herr talman, att få yrka avslag på utskottets hemställan och bifall till reservationen på denna punkt.

I herr Petréns yttrande instämde herrar *Sandegård, Walles* och *Västberg*.

Herr Larsson, Sam: Herr talman! Ehuru jag väl inser det hopplösa i att gentemot ett så gott som enhälligt statsutskott på denna punkt förorda Kungl. Maj:ts förslag — särskilt som kammaren för närvarande är så glest besatt, att någon möjlighet att genom diskussionen påverka dem som sedan komma att delta i voteringen, knappast finns — skall jag, herr talman, be att få framföra ett par synpunkter, vilket jag har så mycket större anledning att göra, som jag förra året, vid föredragningen av den då framlagda statsverkspropositionen, hade några uttalanden till statsrådsprotokollet om det berättigade i att Västernorrlands län erhöle ett högre anslag till tuberkulosanstalter än de övriga länen.

Kungl. Maj:t kunde ha följt två olika vägar för att tillmötesgå de berättigade krav, som från Västernorrlands län äro framförda. Antingen kunde man ha höjt statsbidraget per plats i ungefär samma utsträckning som tidigare skett för Jämtlands län. Som den föregående ärade talaren framhöll, skulle

Anslag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. (Forts.)
det ha blivit en höjning med 3,000 kronor per plats, och då kunde man stannat vid det antal platser, för vilka statsutskottet tillstyrkt en förhöjning. Eller också kunde man gå den väg, som Kungl. Maj:t tydligen föredragit, nämligen att med hänsyn till den något lägre dödligheten i tuberkulos i Västernorrlands län i jämförelse med Jämtlands län, föreslå en mindre höjning uppgående till 1,000 kronor per plats, men då utsträcka höjningen till att gälla även de platser, som på de allra senaste åren inrättats för denna sjukvård. Den senare linjen har alltså socialministern följt, och det förefaller mig, som om man skulle kunna anföra mycket goda skäl för densamma.

Nu är förhållandet det, som redan från sakkunnigt håll påvisats, att Västernorrlands län jämte de tre övriga nödlidande länen har den största tuberkulöldödligheten här i Sverige. Det är således här mer än på något annat område längre söderut erforderligt med kraftiga ingripanden från statsmakternas sida för att få motåtgärder till stånd.

Därtill skulle jag vilja lägga en annan omständighet, som jag föreställer mig, att första kammaren skulle ha all anledning att sentera, nämligen att Västernorrlands läns landsting utan minsta tvivel under de gångna åren fört en mycket försiktig finanspolitik, försiktigare än många andra läns landsting. Det har i större utsträckning än andra använt uttaxerade medel för att uppföra de erforderliga sjukvårdsanstalterna och i mindre grad än andra på tidigare stadium använt upplånade medel. Överhuvud taget har dess politik gått ut på att i så ringa utsträckning som möjligt belasta framtiden med de utgifter, som här varit ofrånkomliga. Då landstinget alltså skött sin finanspolitik på ett försiktigt och förståndigt sätt, förefaller det mig, som om statsmakterna skulle ha så mycket större skäl att lämna den mycket rimliga oppmuntran och det stöd för dessa anstalter till sjukvårdens befrämjande, som ligger i ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag, särskilt nu, då länets ekonomi är så avsevärt försämrad på grund av dess under de senaste åren alldeles särskilt utsatta läge ur arbetslöshetssynpunkt.

Det förefaller mig sålunda, herr talman, som om det kunde anföras mycket goda skäl till förmån för Kungl. Maj:ts förslag, och som om statsutskottets avslagsyrkande mest skulle vara dikterat av formella synpunkter, vilka inte borde vara avgörande i en fråga som denna. Jag tillåter mig därför, herr talman, att i överensstämmelse med herr Strindlunds reservation yrka avslag på utskottets hemställan och bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

I detta anförande instämde herrar *Velander, Nils Andersson, Tjällgren* och *Henrik Andersson*.

Herr Olsson, Oscar: Herr talman! Det är väl ingen människa i statsutskottet, som vill gå emot den nuvarande och den föregående socialministern, när de hävda, att Västernorrlands län är berättigat till högre anslag än de övriga länen. Det är inte det saken gäller, utan saken gäller något annat. Saken gäller, om riksdagen här skall gå in för en mycket farlig princip, nämligen att retroaktivt bevilja anslag. Jag ber att få fästa kammarens uppmärksamhet på, att det är det saken gäller. Det förvånade mig även i någon mån, att den förre socialministern — jag vill inte precis säga lättfärdigt, men någonting i den vägen — talade om, att det var de formella skälen, som varit bestämmande för statsutskottet. Ja, vill man säga, att det är formellt att hävda en princip, som inte bara statsutskottet utan också riksdagen alltid intensivt slagit vakt om, så kan man ju göra det, ty man kan ju göra allting i fråga om de termer man vill använda.

Jag har inte alls något att invända mot allt det vackra, som har sagts om Västernorrlands läns landsting. Jag ber till den kraft och verkan det

Anslag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. (Forts.)
 hava kan att få understryka, att jag också är mycket glad i det landstinget och över dess sätt att föra sin ekonomiska politik, så långt jag känner till det. Det är inte heller den punkten det är frågan om. Att detta inte bara är tomma ord från min sida visas av, att jag, liksom statsutskottet i övrigt, utan vidare tillstyrkt 40,000 kronor extra till Västernorrlands läns landsting på de skäl, som den siste ärade talaren anförde. Om herrarna lägga märke till den punkt det här gäller, så står det, att till Västernorrlands läns landsting — utan hinder av gällande bestämmelser i ämnet — bör beviljas ett statsbidrag på 40,000 kronor. Emot gällande bestämmelser går hela statsutskottet in för, att Västernorrlands län skall få 40,000 kronor extra. Personliga är jag ledsen över, att det inte står 72,000 i stället för 40,000, men det kan ingen hjälpa. Dessa 40,000 har statsutskottet kunnat tillstyrka utan att det behöver bli några som helst farliga konsekvenser. Det är nämligen inte ett retroaktivt anslagsbeviljande det här är frågan om.

Den förste ärade talaren sade, att Västernorrlands län bör väl inte bestraffas för att dess landsting skött sig så bra, som det gjort hittills. Det tycker inte jag heller, men jag vill fästa uppmärksamheten på, att statsutskottet i detta utlåtande måst gå in för saker och ting, som te sig betydligt betänkligare. I fråga om punkt 71, bidrag till uppförande av hem för kroniskt sjuka, ha även de statsutskottsmedlemmar, som äro intresserade av Västernorrlandslänsfrågor, måst följa regeringen trots gällande bestämmelser, när regeringen där velat göra en besparing *emot* gällande bestämmelser.

Statsutskottet kan inte hoppa hur som helst i sådana här saker. Naturligtvis känner man sig under mycket ömmande omständigheter benägen att gå de vägar, som socialministern här föreslagit i fråga om båda de tilläggsanslag, som äro begärda, både de 40,000 och de 72,000 kronorna. Nåja, jag får ju säga, att vill kammaren ta på sitt ansvar att här inleda en ny politik, så kommer det inte nämnvärt att störa min nattro, men hittills tycker jag, att det sett ut, som om kammaren minst lika fanatiskt som jag har slagit vakt om den principen, att retroaktivt beviljande av anslag skall man akta sig för, ty ingen människa vet vad konsekvensen blir därav. Jag tror det är något av det farligaste man kan göra i fråga om anslagsbeviljande att gå den väg, som statsutskottet mot en reservant vägrat att slå in på.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr statsrådet **Möller:** Herr talman! Den siste ärade talaren förklarade, att om kammaren ville ta på sitt ansvar att bevilja det belopp, som Kungl. Maj:t begärt, skulle det inte komma att störa hans nattro, och om kammaren varit här, skulle jag verkligen ha gjort ett försök att övertala den att inte följa statsutskottets majoritet i detta ärende. Jag skall komma till de påstådda konsekvenserna sedermera och skall till en början tillåta mig att anföra vissa sakskaäl till förmån för det förslag, som Kungl. Maj:t har lagt fram.

Jag vill då erinra om, att enligt gällande regler skall vid byggande av tuberkulossjukvårdsanstalt statsbidrag utgå med högst 2,000 kronor per vårdplats. Detta är den allmänna regeln. Riksdagen har emellertid, då det gällt samtliga andra län i övre Norrland, ansett att denna regel är för sträng, och det har skett på vissa bestämda grunder. Den första utgångspunkten har varit, att tuberkulosdödligheten i Norrland är större än i någon annan del av landet. Den andra utgångspunkten har varit, att de norrländska länen i regel nödgats påtaga sig större landstingsskatter än övriga län i riket. Om jag går igenom de beslut, som riksdagen fattat tidigare, så visar det sig, att Norrbotten har fått ett extra anslag av 3,000 kronor per vårdplats, att Jämtland har fått ett extra anslag av 2,000 kronor per vårdplats samt att Västerbotten fått ett

Anslag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. (Forts.)
extra anslag för somliga platser på 2,000, för andra platser på 1,000 och slutligen för ett visst antal på endast 500 kronor, men då har det gällt så kallade tuberkulossjukstugeplatser.

När Kungl. Maj:t skulle överväga frågan, hur Västernorrland skulle behandlas, då dess framställning inkom, så gällde det först att ta ståndpunkt till förslaget, att Västernorrland skulle jämnställas med Jämtland. Man sade sig då, att detta var kanske att gå för långt. Man borde inte bevilja så högt bidrag som 2,000 kronor per vårdplats, särskilt av det skälet, att tuberkulosens utbredning och tuberkulosdödligheten i Västernorrland var något mindre än i Jämtland. Tuberkuloskurvan följer en nästan rät linje — ja, den är inte riktigt rät, den avbrytes av Västerbotten. Norrbotten har den största tuberkulosdödligheten, Jämtland kommer därefter, i tredje rummet kommer Västerbotten och i fjärde rummet Västernorrland. Statsutskottet erkänner i själva verket i sitt förslag, att det är fullkomligt berättigat, att Västernorrland erhåller ett högre statsbidrag, genom att utskottet för sin del går med på förslaget, att Västernorrland skulle få 1,000 kronor extra till 40 vårdplatser i Örnsköldsvik; det är bara de 72 vårdplatserna i Sundsvall, som statsutskottet inte velat tillstyrka bidrag till.

Om jag övergår till frågan om skattebelastningen, så finner jag, att Västernorrlands län nu är det tredje länet i ordningen, ovanifrån räknat, med en landstingsskatt på kr. 3:40, det vill säga 60 öre mer i skattekronor än det närmast kommande landstingsområdet, nämligen Kalmar läns södra, som har en skatt på kr. 2:80. Det vill med andra ord säga, att landstingsskatten är emot 25 procent högre i Västernorrlands län än den är i Kalmar läns södra. Sedan komma ju alla de övriga länen ännu lägre ner.

Det finns emellertid ett annat skäl, som man enligt min mening bör ta hänsyn till, då man skall bedöma detta förslag. Om jag undantar Norrbotten, så finns det ingen annan del av Sveriges land, som har lidit så av arbetslöshetens bördor som Västernorrland. Jag har skaffat mig de senaste siffrorna på arbetslöshetsbelastningen inom landet och räknat ut dem i promille på befolkningen i olika delar av Sverige. Norrbotten kommer högst med 74.6 promille, därefter kommer Västernorrland med 64 promille. För att komma till nästa län, Jämtlands, måste jag sänka med inte mindre än 25 till 39 promille, och sedan komma alla de andra länen med ännu lägre siffror i förhållande till folkmängden.

Det är emellertid inte bara så, att Västernorrlands län har en arbetslöshetsbörda, som vida överträffar arbetslöshetsbördan i så gott som alla andra län i landet, det har också haft denna arbetslöshetsbörda under en mycket lång tid, och vad detta betyder för förstörande av skatteunderlaget i länet och förstörande av befolkningens ekonomi i allmänhet, det behöver jag inte närmare försöka beskriva. Därest denna arbetslöshetsbörda för Västernorrland inte kan lättas i någon nämnvärd mån, är det alldeles uppenbart, att den kommunala skattebelastningen där kommer att växa till helt andra siffror än vi nu ha framför oss.

När jag jämför Norrbotten och Västernorrland, vill jag inte underlåta att påpeka en annan sak. Den högre Norrbottenssiffran är ännu inte påverkad av de regeringsåtgärder, som ha vidtagits för att få skogsavverkningarna och sågverksrörelsen i gång där uppe. Dessa kunna inte komma att verka tidigare än på februarsiffran, men man bör då kunna räkna med en något nedåtgående arbetslöshet i Norrbotten. Vad Västernorrland däremot beträffar, så måste man tyvärr räkna med, att det ingalunda ännu nått sin maximisiffra. När Enhörningsverkens nedläggande kommer att påverka siffran för detta län, kommer den tvärtom ytterligare att stiga. Det vill med andra ord säga, att

Anslag till uppförande av tuberkulosjukvårdsanstalter m. m. (Forts.)
vad kammaren här har att ta ståndpunkt till är, hur man skall behandla det län, som inom kort med all sannolikhet kommer att bli det av krisen svårast drabbade länet i vårt land. Skall man under dessa omständigheter låta de farhågor för konsekvenserna, om vilka den föregående ärade talaren ordade, väga mer än hela raden av vanliga mänskliga hänsyn?

Vad konsekvenserna beträffar, vill jag fästa uppmärksamheten på, att Sundsvallssjukhuset dock inte blev färdigt förrän år 1931. Det är alltså inte fråga om ökat bidrag till en sjukvårdsanstalt, som är mycket gammal, utan det gäller en jämförelsevis ny sådan.

Om den föregående talaren representerar statsutskottets sakliga inställning, vad betyder det då? Jo, det betyder, att om landstinget hade infunnit sig hos statsmakterna år 1930 i stället för år 1932, så hade riksdagen kommit att bevilja det anslag som nu begäres. Vad statsutskottet nu säger nej till är helt enkelt att i efterskott följa den riktiga hjärtats ingivelse, som utskottet skulle haft, om det fått ärendet sig underställt några år tidigare.

Men för att återgå till frågan om konsekvenserna, så kan jag för min del inte förstå, vilka dessa skulle vara. I själva verket förefaller mig Kungl. Maj:ts förslag mycket försiktigt avvägt. Man har graderat skalan i förhållande till tuberkulosdödligheten från Norrbotten över Jämtland och Västerbotten ner till Västernorrland. Man lämnar det högsta bidraget till Norrbotten, ett lägre bidrag till Jämtland, ett ännu lägre till Västerbotten och slutligen det lägsta bidraget till Västernorrland. Mina herrar, finns det något annat län i detta land, som för att få extra bidrag till sjukhus skulle kunna åberopa en tuberkulosdödlighet, väsentligt högre än den normala, en skattebelastning, som är väsentligt större än andra läns, och en arbetslöshetsbörda, som inom kort tid är utan jämförelse den största i landet? Jag måste för min del säga, att finnes det något län, som kunde åberopa så goda skäl till och med för ett beslut med en viss retroaktivitet, så skulle jag inte tveka att förorda ett anslag, men jag tvivlar på, att det finns ett enda län, för vilket denna samlade tyngd av argument kan presteras. Och finnas inte dessa argument, så har man ju inte samma skäl att bevilja ett extra anslag till ett annat län som man har här.

Jag får just i min hand ett meddelande, att andra kammaren bifallit reservationen. Herr Oscar Olsson protesterade mot, att statsutskottets skäl kallades för formella. Ja, jag förstår mycket väl statsutskottets skäl. Men, mina herrar, skall verkligen denna frukan för en retroaktivitet på två eller tre år under de speciella omständigheter, som jag tillåtit mig anföra, väga över alla de sakargument till förmån för Kungl. Maj:ts förslag, som efter min uppfattning kunna anföras och som äro anförda i debatten?

Jag skulle för min del helst se, att kammaren ville besluta anslaget. Det vore en gärd av rättvisa, och det vore en gärd av vanlig enkel humanitet mot en av landets hårdast lidande delar. Det kan ju heller inte vara önskvärt i och för sig att få en gemensam votering i denna sak.

Herr Svensson, Martin: Herr talman! Jag ville endast instämma med herr Oscar Olsson. När jag nu ändå fått ordet, vill jag säga, att det på mig inte gjorde något övertygande intryck, när herr statsrådet och chefen för socialdepartementet nyss i sitt stora anförande sammanblandade arbetslöshetsfrågan med det anslag, vi nu befatta oss med. Här gäller det att lämna ett anslag, som kommer landstinget tillgodo, under det att bidragen till arbetslöshets hjälpen i främsta rummet äro avsedda att stödja kommunerna. Jag delar herr Oscar Olssons mening — en mening, som ju är starkt företrädd inom statsutskottet — att det skulle medföra betänkliga konsekvenser, om man häringe in för att retroaktivt bevilja anslag, och det torde nog ha förekommit

Anslag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. (Forts.)
mycket sällan, att riksdagen gjort det tidigare. Om Västernorrlands län är i så allvarligt trångmål, som herr statsrådet framhållit i sitt anförande, får man väl se till att hjälpen kommer i annan ordning.

Jag ber att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr Västberg: Efter de vägande inlägg, som gjorts av herr statsrådet och av herrar Petrén och Larsson och sedan vi fått kännedom om det beslut, som andra kammaren fattat i frågan, kunde det vara alldeles överflödigt, att också en lokalrepresentant yttrar sig. Jag skall därför endast framhålla några kompletterande synpunkter.

Beträffande skötseln av länets ekonomi kan anföras inte bara det, som herr Larsson framhöll, att man fört en försiktig finanspolitik i fråga om upplåning och dylikt, och inte bara det, som herr Petrén underströk, att länet visat en stark ambition med att söka till det yttersta klara sig själv, utan också, att det är detta län, som hänsynlösast sökt sanera sin ekonomi genom att stryka alla de anslagsposter, som inte stå i direkt sammanhang med landstingets uppgifter. I det hänseendet har sålunda landstinget gjort vad på det ankommer, när det gäller att söka hålla skatterna nere och inte betunga medborgarna över hövan, för att kunna i så mycket högre grad ägna sig åt de uppgifter, som åligga landstinget.

Det gjorde ett beklämmande intryck att konstatera, att även de socialdemokratiska ledamöterna inom statsutskottet, på uteslutande formella bevekelsegrunder, gått emot Kungl. Maj:t. Det är inte denna oppositionslystnad emot Kungl. Maj:t, som i första hand framkallar en sådan förstämning, utan det är, att man sätter de formella skälen framför de starka sakliga skäl, som Kungl. Maj:t anfört och som ligga till grund för dess ståndpunkt. Även här i riksdagen borde man väl vara av den mening, att bokstaven inte skall döda, och jag måste säga, att de skäl, som anförts för ett bifall till landstingets framställning, verkligen äro så behjärtansvärda, att jag har svårt att föreställa mig, att första kammaren skulle vilja gå emot reservanten och Kungl. Maj:t. Vi böra ju ändå, när vi avväga de hjälpåtgärder, som skola vidtagas från statens sida, taga hänsyn till de lokala förhållandena och jag understryker här, att det inte finns något län i landet, som för närvarande befinner sig i en så prekär ställning i ekonomiskt avseende och som har så mörka framtidsutsikter som Västernorrlands län.

Jag vill till slut lämna den upplysningen med anledning av att reservanten står alldeles ensam, vilket ser ganska fattigt och övergivet ut, att jag har förspott, att det i utskottet dock varit flera andra ledamöter, som röstade för bifall till Kungl. Maj:ts förslag; jag hoppas, att jag inte gör något orätt, om jag säger, att även utskottets ärade ordförande befann sig bland dessa. Han bör mer än andra känna till förhållandena i sitt eget gamla län och jag tror, att även hans ståndpunkt i denna fråga skulle kunna utgöra ett skäl för första kammaren att understödja reservationen och Kungl. Maj:ts förslag, till vilket jag ber att få yrka bifall.

Herr förste vice talmannen: Herr talman! Det är ju till att börja med rätt egendomligt, att hela statsutskottet är enigt. Det är bara en man, som har en avvikande mening och det är en representant uppe ifrån de trakter, som det här gäller. Sådant måste alltid tyda på någonting. En annan omständighet, som jag tror, att man bör peka på i detta sammanhang, är, att de människor, som sitta i statsutskottet, måste vara tillbörligen döva för de sentimentala skälen, ty om dessa skulle få vara avgörande, vet jag inte, hur det i längden skulle gå med den svenska statskassan.

Anslag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. (Forts.)

För övrigt ligger ju saken till på det viset i utskottet, att arbetet där är fördelat på olika avdelningar och att det ingen möjlighet finns för statsutskottets ledamöter att behärska alla avdelningarna. Man deltar i slutbehandlingen, och man finner de skäl, som utskottsavdelningen i de respektive ärendena framhåller, antingen goda eller dåliga, och därefter fattar man sedan sin ståndpunkt. I detta fall funno vi skälen för den ståndpunkt, som vi här ha intagit, synnerligen goda. Och varför goda? Jo, därför att ärendet visade sig ha en sådan där retroaktiv karaktär, som konsekvent föranlett statsutskottet till en avvissande hållning. Hitintills åtminstone — och i den mån jag har kunnat följa utskottets arbete — har detta konsekvent avvisat alla ärenden av detta slag. Frågan om tuberkulosutbredningen, om skattebelastningen, om arbetslösheten o. s. v. kunna vi inte, när vi behandla ett ärende som detta, taga någon hänsyn till. Vad vi således här ha att taga ståndpunkt till är inte, som departementschefen förmenade, frågan om vilket län som är svårast hemsökt i de olika hänseenden som han nämnde, utan huruvida det är rimligt, att man betalar retroaktivt i de mångahanda olika fallen.

Nu säger man, att det kan väl inte vara annat än mänskligt och humant och bra, för den händelse man går tillmötes de krav, som här ställas. Jag tror också, att det kan vara både mänskligt och humant och bra. Men anledningen till att man konsekvent inte har gått med på att bevilja retroaktiva anslag är, att sådana alltid ställa till oreda. Naturligtvis har hjärtat fått tala i många saker och ting även förut, och man har en ganska sorglig erfarenhet av hur det då går. Departementschefen tillade, att man ju här inte behöver frukta för konsekvenserna; det finns nämligen inte något län, som kan uppvisa förhållanden liknande dem i Västernorrlands län. Nej, kan hända, men så enkel är ändå inte saken. Det gäller inte endast framställningar från de olika länen; det kan bli fråga om vilken framställning som helst, för vilken det kan mobiliseras vackra och goda skäl. Hade vi bara att taga hänsyn till framställningar från länen, vore det ju en översködlig sak. Men frågan ligger till på precis detta sätt: det kan gälla vilken framställning som helst. Vi måste därför i alla dylika ting i vanliga fall slå dövörat till — det är ingenting att göra åt den saken — för att inte släppa lös godtyckligheter och öppna alla slussar.

Men det är klart, att den svenska riksdagen i varje särskilt fall gör som den vill. Det är bara det, att den får vara snäll och vänlig och taga konsekvenserna. Det behöves egentligen i alla sådana här ärenden av retroaktiv natur endast tillräckligt med vältalighet, som kan sätta känslorna i svallning, för att saken skall gå igenom. Men när känslorna svalla över, förlorar staten alltid pengar.

Herr Olsson, Oscar: Herr talman! Jag skall inte alls försöka mig på att bemöta någon av de synpunkter, som socialministern kallade de sakliga skälen för hans inställning i denna fråga.

Vad beträffar den åsikt, som representanten på Västernorrlandsbanken uttryckte, nämligen att det var rysligt ledsamt och på honom gjorde ett pinsamt intryck, att de humanitära skälen inte fått göra sig gällande i statsutskottet i denna fråga, kan jag inte hjälpa det, och jag misstänker, att statsutskottet alltid på denne talare kommer att göra ett högst pinsamt intryck i sådana frågor som denna.

Nu var det på två punkter, som socialministern sökte bemöta mig utifrån mina egna utgångspunkter och i dessa frågor vill jag ge en förklaring.

Socialministern sade, att denna sjukvårdsinrättning var färdig 1931 — således för endast två år sedan — och att om denna framställning, som han nu gjort i år, kommit 1930, skulle följaktligen jag och statsutskottet ha gått med

Anslag till uppförande av tuberkulosjukvårdsanstalter m. m. (Forts.)
på den. Ja, det är åtminstone inte omöjligt, men jag skulle vilja fästa socialministerns uppmärksamhet på den stora skillnaden härvidlag. Det hade i båda fallen varit ett beslut, som stred emot gällande bestämmelser, men om förslaget framlagts år 1930, hade det varit fråga om ett anslag till ett framtida ändamål, inte om beviljande av pengar för någonting, som redan hade gjorts. Det är en avsevärd skillnad.

Herr förste vice talmannen har redan varit inne på den andra frågan, nämligen beträffande den rent formalistiska inställning, som statsutskottet skulle ha haft. Socialministern sade, att man inte behöver frukta för några konsekvenser, ty när det gäller tuberkulosanstalterna häruppe, är saken klar. Denna fråga är dock, såsom vice talmannen något berörde, inte begränsad enbart till tuberkulosjukvårdsanstalter. Det har vid föregående tillfällen hänt, att jag och socialministern ha slagits skuldra vid skuldra här i kammaren just för denna »formalistiska» inställning med tanke på de konsekvenser, som inte låta utstänga sig, för den händelse man — även om det gäller mycket ömmande fall — viker från principen att inte fatta beslut med retroaktiv verkan. Det är just på grund därav, som jag vidhåller denna ståndpunkt, som naturligtvis är rätt obekvämt för socialministern i detta fall. Det är just för fasthållandet av den principen, som jag nödgas vidhålla mitt tillstyrkande av statsutskottets förslag.

Herr Kvarnzelius: Herr talman! När detta ärende föredrogs i statsutskottet, var jag en av dem, som röstade för detta anslag, ehuru jag inte kommit att reservera mig. Jag har därför velat begagna detta tillfälle för att säga ett par ord.

Jag kan i alla delar instämma i de argument, som av herr socialministern i denna fråga ha framförts till förmån för att man här skulle göra ett avsteg från den enligt min uppfattning i övrigt mycket riktiga principen att vara synnerligen försiktig i fråga om beviljande av anslag retroaktivt. Bortsett från att jag tidigare i många år har representerat Västernorrlands län här i kammaren och därför under 10 år i andra kammaren, fann jag ju, när jag läste handlingarna i detta ärende, att det var så goda skäl, som talade för ett beviljande av ifrågavarande anslag, att jag för min del vågade mig på att bryta med den nyssnämnda principen.

Jag ber därför med stöd av alla de goda och övertygande skäl, som socialministern här har anfört, att få yrka bifall till den reservation, som avgivits av herr Strindlund.

Herr Larsson, Sam: Jag vågar uttrycka den förhoppningen, att kammaren inte måtte fästa alltför stort avseende vid förste vice talmannens framhållande av att det skulle vara sentimentala synpunkter, som behärska dem, vilka tala för Kungl. Maj:ts förslag. Om vi också bortse från allt, som har med det sentimentala att göra, återstår tillräckligt mycket av starka sakskäl, för att man skall kunna gå på bifall till förslaget.

Jag skall be att få erinra kammaren om att det i ett avseende icke förhåller sig alldeles så, som man, efter vad statsutskottets talesmän anfört, kan vara benägen att tro, nämligen att riksdagen alltid skulle ha slagit vakt om principen att icke bevilja anslag för ändamål, vilka liksom detta hava retroaktiv karaktär. Jag vill fästa uppmärksamheten på att grannlandet. Jämtlands län, såsom är omnämnt i statsverkspropositionen, först år 1927 fick ett tilläggsanslag på 2.000 kronor per plats, men att detta län därjämte år 1930 fått ett ytterligare anslag på 1.000 kronor per plats, varigenom det kommit upp till samma summa, 5.000 kronor per plats, som utgår till det högst ersatta länet, Norrbottens län. När riksdagen år 1930 beviljade detta sista tilläggsanslag, var sjukhuset fak-

Anslag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. (Forts.) tiskt färdigt. Jag var själv närvarande vid sjukhusets invigning, som ägde rum på sommaren 1930, och inga som helst ändringar i det sjukhusets anordningar kunde ha vidtagits, efter det riksdagen år 1930 fattade sitt beslut. Även detta sista bidrag var alltså faktiskt ett retroaktivt anslag till ett bygge i ett grannlän. Om statsutskottets hemställan nu bifalles, skulle Västernorrlands län för de platser, som blevo färdiga år 1931, erhålla 3,000 kronor per plats mindre än Jämtlands län. Det förefaller mig, som om ett sådant förfaringsätt icke kan vara rättvist med hänsyn till den ringa skillnad i tuberkulosdödlighet, som föreligger emellan dessa bägge län.

Jag vidhåller, herr talman, det yrkande jag förut framställt.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen i enlighet med yrkanden, som därunder framkommit, gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i den under behandling varande punkten hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle med avslag å utskottets hemställan, såvitt den skilde sig från Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, bifalla denna framställning oförändrad; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Larsson, Sam*, m. fl., begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 5 punkten 64, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslås utskottets hemställan, såvitt den skiljer sig från Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, och bifalles denna framställning oförändrad.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för nej-propositionen.

Punkterna 65—74.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 75.

Lades till handlingarna.

Punkterna 76—92.

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Anslag till
polisväsendet.*

Punkten 93.

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till polisväsendet i riket för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra förslagsanslag av 4,000,000 kronor.

Vid beräkningen av behovet av anslag för ifrågavarande ändamål hade till statspolisorganisationen, reservpolisorganisationen och statspolisintendenten

Anslag till polisväsendet. (Forts.)

upptagits poster å respektive 1,544,500 kronor, 215,000 kronor och 14,500 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag hade utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herrar *H. Hagberg* och *J. H. Brädefors* väckt motion, nr 129, vari föreslagits, att riksdagen måtte besluta »stryka anslaget i femte huvudtiteln till polisväsendet».

Utskottet hade i den nu föredragna punkten anfört:

»Utskottet har funnit sig böra biträda vad Kungl. Maj:t i skilda hänseenden föreslagit under förevarande punkt. Härav följer, att utskottet avstyrker motionärernas yrkande.

Utskottet hemställer alltså, att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herrar Hagbergs och Brädefors' ovanberörda motion, II: 129, till polisväsendet i riket för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra förslagsanslag av 4,000,000 kronor.»

Herr Nerman: Herr talman! Under denna punkt behandlas en motion av herrar Hagberg och Brädefors, i vilken hemställs om avslag på hela anslaget till polisväsendet. Jag kan förstå motionen som en demonstration mot polisen såsom ett borgerligt klassvärn, men jag kan ändå inte yrka bifall till den, dels därför att jag inte har någonting emot att det finns polis, som tar fast mördare och stora banksvindlare i detta samhälle, och dels därför att polisväsendet, även om motionen bifölles, ändå skulle lämnas orubbat. Polisen skulle fortfarande bestå enligt lagen, och resultatet bleve, såvitt jag förstår, endast att kommunerna själva finge ensamma betala denna organisation. Jag kan därför inte yrka bifall till motionen, men å andra sidan har det parti jag tillhör alltid understrukit polisväsendets karaktär att delvis vara just en vakt kring det kapitalistiska samhället som sådant. Vi ha därför också på sin tid opponerat oss mot den nya statspolisorganisationen och mot reservpolisen, och från kommunistiskt håll har vid årets riksdag väckts en motion, nr 255 i andra kammaren, som ännu inte behandlats men som går ut på att riksdagen måtte besluta i skrivelse till regeringen anhålla om förslag till sådan ändring i lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket, att de kommunala myndigheterna medgivas rätten att själva välja, anställa och bestämma antalet polismän och fjärdingsmän, som inom respektive polisdistrikt kunna anses erforderliga; att förpliktelsen för städer eller kommuner att hålla s. k. reservpolis bortfaller samt att bestämmelserna om hållande av statspolis utgår ur lagen; att stadgande införes i polislagen om förbud för polisens användning mot arbetarna vid arbetskonflikter.

Nu är det tekniskt svårt att i Kungl. Maj:ts tablå under punkt 93 kunna skilja ut vad som är, jag kan säga, jämförelsevis lojal ordningsvakt utan direkt klasskaraktär, och vad som mera har karaktär av skydd åt klassvälde och privilegier. Så mycket är tydligt, att borgarklassen i våra dagar känner marken gunga under sig och därför på alla sätt söker bygga ut sin maktställning även i fråga om polisen.

Här finnas emellertid några poster, som alldeles klart höra till den senare kategorien, det borgerliga klassförsvaret, och som man därför ur arbetarklassens synpunkt har speciellt skäl att önska få bort men som också äro angripeliga ur den synpunkten, att man i dessa tider skall söka spara på pengarna i statskassan.

Jag tillåter mig därför, herr talman, yrka avslag på följande anslagposter: till statspolisorganisationen 1,544,500 kronor, till reserpolisorganisationen 215,000 kronor och till statspolisintendenten 14,500 kronor, ehuru jag i det sista

Anslag till polisväsendet. (Forts.)

fallet inte vet, hur mycket som är av den ena eller den andra karaktären. Här har jag alltså äran att presentera statsverket en besparing på 1,774,000 kronor.

Herr Svensson, Martin: Jag skall be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på den nu förevarande punkten yrkats dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, av herr *Nerman*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring i anslagsberäkningen, att de till statspolisorganisationen, reservpolisorganisationen och statspolisintendenten upptagna posterna å respektive 1,544,500 kronor, 215,000 kronor och 14,500 kronor utelämnades och anslagsbeloppet i följd därav upptoges till 2,226,000 kronor.

Därefter gjordes propositioner enligt berörda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 94—98.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 99.

Lades till handlingarna.

Punkten 100.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 101.

Anslag till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m.

I denna punkt hade utskottet hemställt, att samtliga de ordinarie anslag under femte huvudtiteln, vilka icke förut i utlåtandet blivit särskilt omförmälda, måtte i riksstaten för budgetåret 1933/1934 uppföras med oförändrade belopp.

Enligt en vid punkten avgiven reservation hade herrar *Svensson* i Kompersmåla, *Johansson* i Fredrikslund, *Persson* i Fritorp och *Skoglund* beträffande ordinarie förslagsanslaget till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m., vilket anslag av Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för budgetåret 1933/1934 upptagits med oförändrat belopp 25,000 kronor, ansett, att utskottet bort i anslutning till granskningsnämndens förslag hemställa om minskning av anslaget med 6,500 kronor till 18,500 kronor.

Herr Svensson, Martin: Herr talman! Jag vill fästa uppmärksamheten på att granskningsnämnden har tillrätt en nedsättning av anslaget till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens från 25,000 till 18,500 kronor, således en besparing på 6,500 kronor. Detta motiverar granskningsnämnden därmed, att man inte skulle behöva skicka så många personer till denna konferens som tidigare skett. Om man läser Kungl. Maj:ts proposition nr 14, där det talas om vilka ärenden, som varit föremål för överläggningar i internationella arbetsorganisationen, finner man, att Sverige varit representerat med 6 regeringsombud, 3 arbetsgivarombud och 4 arbetarombud. I andra lagutskottets betänkande nr 3, som behandlar den nyss nämnda propositionen, säges det, att antalet representerade stater uppgick till 49, av vilka 30 sänt fullständiga delegationer, d. v. s. 2 regeringsombud samt ett

Anslag till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m. (Forts.)

ombud för vardera arbetsgivar- och arbetarsidan. Medan det till en fullständig delegation hade erfordrats 4 personer, deltog således Sverige med 13 personer. Det tycks ju då, som om det funnes fog för den inskränkning, som granskningsnämnden på denna punkt har föreslagit. Likväl har departementschefen icke följt granskningsnämnden utan begärt oförändrat anslag på 25,000 kronor och motiverat det med valutans försämring, som skulle nödvändiggöra bibehållande av anslaget vid oförändrat belopp. Men jag kan inte känna mig övertygad av det skälet, ty besparingsnämnden lär ha gjort sina kalkyler och undersökningar för ungefär ett år sedan, och då var valutans ungefär på samma ståndpunkt som den är nu. De beräkningar, man kan göra för framtiden, äro ju mycket osäkra, dock får man väl snarare räkna med att förändringarna bli till förmån för Sverige än tvärtom.

Nu är ju detta ett förslagsanslag, och det kan överskridas, men det kan ju heller inte skada, att det görs en besparing. Jag vet ju, att det inte är några utsikter här att kunna vinna bifall till det förslag, jag biträtt, men jag har velat framhålla dessa synpunkter för att hemställa, om det inte genom att minska antalet av Sveriges representanter skulle kunna vara möjligt att göra en besparing. Jag gör detta uttalande också för att något försona vad jag har brutit, när jag yrkade bifall till förslaget om bidrag till arbetsledarekurser och där inte kunde följa statsrådet och chefen för socialdepartementet i hans uppmaning, att vi skulle se till, att det sparades så mycket som möjligt. Här föreställer jag mig, att det verkligen kan göras en besparing på 6,500 kronor, och fastän jag inte har utsikt att vinna bifall till mitt yrkande, tillåter jag mig hemställa om bifall till den reservation, jag tillsammans med tre andra ledamöter av utskottet anfört vid denna punkt.

Herr Olsson, Oscar: Herr talman! Det är rätt egendomligt, att man från statsutskottshåll yrkat sänkning av ett förslagsanslag, då man väl svårigen från det håll, där sänkning yrkats, tror att regeringen skall följa andra principer, än regeringen gjort, då förslaget framlades. Det skulle i så fall betyda, att om riksdagen sänkte detta förslagsanslag med ett visst belopp, skulle detta vara en varning till regeringen, som den hade att taga hänsyn till. På det sättet kan man ju för allt i världen resonera. Statsutskottets majoritet har inte gått den vägen, och det tror jag vara ganska klokt av denna majoritet. Jag har också en alldeles förfärligt stor respekt för granskningsnämnden, men jag tror inte, att den begriper allt här i världen. Den har beträffande den internationella arbetsorganisationens konferens sagt, att antalet svenska representanter vid sammanträdena torde kunna minskas. Till svar har delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anfört, att det är ett olika antal personer vid olika tillfällen. Statsrådet har sagt, att det är självfallet, att antalet representanter å sammanträdena bör begränsas till det i varje särskilt fall nödvändiga. Jag anser, att statsutskottet här har fått all den garanti det kan få, när det gäller sparsamhetssynpunktens tillgodoseende. Ty statsutskottets minoritet menar väl inte, att vi skulle hava utgifter för en representation, som inte vore av den effektivitet, som är önskvärd? Om vi äro representerade på ett håll med olika antal för varje särskilt tillfälle, får väl regeringen i någon mån taga ansvaret för att vi äro tillräckligt representerade för att kunna hävda våra synpunkter.

Det är endast detta, som socialministern har anfört, då han gått fram med sin synpunkt emot granskningsnämnden, stödd på delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, och jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Anslag till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m. (Forts.)

Efter härmed slutad överläggning gjordes i enlighet med de därunder förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu ifrågavarande punkten hemställt samt vidare på bifall till utskottets hemställen med den ändring, som föranleddes av godkännande av den vid punkten avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 2, angående vissa av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1933/1934 under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 87, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upprivning av bispåret Lövlid—Holmselehamn vid statens järnvägar m. m.; samt

nr 88, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för förre lokomotivföraren E. L. Lundqvist m. fl. från skyldighet att till statens järnvägar gälda vissa skadestånds- och ersättningsbelopp jämte en i ämnet väckt motion.

Föredrogos och bordlades på begäran Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 186, 187, 191 och 193.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 277, av herr *Ekman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning;

nr 278, av herr *Ernfors* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet;

nr 279, av herr *Tjällgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om pensionering av vissa distriktsveterinärer;

nr 280, av herr *Pettersson, David*, och friherre *Lagerfelt*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kapitalökning för spannmålslagerhusfonden m. m.;

nr 281, av herr *Pettersson, David*, och friherre *Lagerfelt*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kapitalökning för spannmålslagerhusfonden m. m.; samt

nr 282, av herr *Larsson, Johan August*, och herr *von Heland*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en arbetarsmåbrukslånefond m. m.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av väckt motion angående underställning av sådana kommunala beslut, som avse att bereda skattskyldig medlem av kommunen eller ock annan särskilda förmåner;

nr 11, i anledning av väckt motion om upphävande av § 113 regeringsformen; och

nr 12, i anledning av väckt motion om uteslutande ur riksdagsordningen och de kommunala författningarna av bestämmelserna om att rösträtt och valbarhet ej tillkomma den som är i konkurstillstånd;

statsutskottets memorial och utlåtande:

nr 27, angående överlämnande till särskilda utskottet av vissa till statsutskottet remitterade ärenden, som äga samband med frågan om arbetslöshetens bekämpande; och

nr 28, i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa m. m.; och

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående beteckning för vissa slag av vin;

andra lagutskottets memorial nr 19, i anledning av remiss dels från första kammaren av motionen nr 128 med förslag till lag om offentlig arbetslöshets-hjälp åt oförvällat arbetslösa, dels ock från andra kammaren av motionen nr 237 i samma ämne;

jordbruksutskottets memorial nr 29, angående överlämnande till särskilda utskottet av vissa till jordbruksutskottet remitterade ärenden, som äga samband med frågan om arbetslöshetens bekämpande; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion om vidgad användning av lotterimedel till understöd åt kulturella strävanden på landsbygden.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.13 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Söndagen den 12 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll, så lydande:

År 1933 den 11 mars sammanträdde den nämnd, som äger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, varvid röstades över följande proposition:

Den, som vill, att omröstning på det i § 69 riksdagsordningen föreskrivna sätt skall anställas till uteslutande av någon bland högsta domstolens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bliva högsta domstolens samtliga ledamöter bibehållna.

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan voteringssedlarna öppnats, rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 1;

Nej — 39,

i följd varav nämnden ansett högsta domstolens samtliga ledamöter böra vid deras ämbeten bibehållas.

Joh. Nilsson.

C. P. Wahlmark.

Ant. Wikström.

Th. Gardell,
Gahns.

År 1933 den 11 mars sammanträdde den nämnd, som äger att döma, huruvida regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, varvid röstades över följande proposition:

Den, som vill, att omröstning på det i § 69 riksdagsordningen föreskrivna sätt skall anställas till uteslutande av någon bland regeringsrättens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bliva regeringsrättens samtliga ledamöter bibehållna.

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan voteringssedlarna öppnats, rösterna utfallit sålunda:

Ja — 0;

Nej — 41,

i följd varav nämnden ansett regeringsrättens samtliga ledamöter böra vid deras ämbeten bibehållas.

Joh. Nilsson.

C. P. Wahlmark.

Ant. Wikström.

Th. Gardell,
Gahns.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts att de nu upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna ävensom att innehållet av protokollen skulle delgivas riksdagens kanslideputerade med anmodan att låta i ämnet uppsätta och till kamrarna avgiva förslag dels till den skrivelse, som borde till Konungen avlåtas, dels ock till paragraf i riksdagsbeslutet.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 186, med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 187, med förslag till lag angående vad med fastighets taxeringsvärde i vissa fall skall förstås.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 191, angående tilläggs pension åt stiftssekreteraren G. Norströms efterlevande.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 193, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av motorfordonsförordningen den 20 juni 1930 (nr 284).

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 277, av herr *Ekman* i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning; och

nr 278, av herr *Ernfors* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet herr *Tjällgrens* motion, nr 279, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om pensionering av vissa distriktsveterinärer.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

nr 280, av herr *Pettersson, David*, och friherre *Lagerfelt*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kapitalökning för spannmålslagerhusfonden m. m.;

nr 281, av herr *Pettersson, David*, och friherre *Lagerfelt*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kapitalökning för spannmålslagerhusfonden m. m.; samt

nr 282, av herr *Larsson, Johan August*, och herr *von Heland*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en arbetarsmåbrukslånefond m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtanden nr 10—12, statsutskottets memorial nr 27 och utlåtande nr 28, bevillningsutskottets betänkanden nr 14 och 15, andra lagutskottets me-

morial nr 19, jordbruksutskottets memorial nr 29 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts att bevillningsutskottets betänkanden nr 14 och 15 skulle i nu angiven ordning uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 e. m.

In fidem
Eric Carlén.
